

NÁRODNÍ ARCHIV V ROCE 2014

EVA DRAŠAROVÁ

Úvod

Zhodnocení uplynulého roku očima aktéra plně vtaženého do turbulentních událostí budí u hypotetického čtenáře takovýchto opusů oprávněné podezření. Ale uživatelem i zaměstnancem archivů bývá stále ještě z valné většiny školený historik, který ve své práci umí pracovat s rozdílnou výpovědní hodnotou zdrojů poznání. Dle Voltaira umění nudit spočívá v tom, že se musí povědět za každou cenu všechno. Nechtě jsou tedy následující úvodní odstavce chápány ne jako snaha odradit, ale jako vstupní brána k informacím, jež jsou sice rozsáhlé, ale exaktně ověřitelné a ke čtení nabízené jako možnost, ne jako nutnost. Ostatně selektivnímu přístupu se nikdo neubrání, ani tvůrce zpráv o činnosti.

Úkoly, které jsme před sebe kladli v Národním archivu na počátku roku 2014, byly nelehké. Přišlo takové nesmírně upracované období, jež se prokmitlo přelomem roku téměř bez zvolnění a pádí dál rokem 2015. Bohužel, byly zmařeny naše velké naděje s projektem Národní digitální archiv. Neobstáli jsme v tvrdém konkurenčním boji na trhu informačních technologií. Jak bylo naivní domnívat se, že nákup pouhého hardwaru nepovede k opětovnému zablokování soutěže námitkami a následnými podáními až k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Nepomohla ani dvojí, dokonce ani trojí erudovaná právní pomoc. Slibná částka přes sto milionů korun vzbuzovala příliš velký zájem. Přesto se nám podařilo dosáhnout alespoň etapových výsledků, jež dovolily realizovat digitální archiv od 1. listopadu 2014 tak, abychom splnili zákonné povinnosti i faktické potřeby úřadů a ostatních archivářů. Deset let práce a tři roky „totálního nasazení“ týmu v projektu financovaném ze strukturálních fondů se hodnotně nezúročilo, ale nebylo také zahozeno. Obezřetným postupem jsme nevytvořili žádné škody, přesto prvotní šok byl velmi bolestivý. Nesměl být však prožíván dlouho, bylo nutno okamžitě konat. Náš dík patří mnoha pomocným rukám doma v archivu i v rámci našeho ministerstva. Pokračujeme navzdory všemu. Nejde o náš výmysl, ale logickou nutnost.

Národní archiv nežil ovšem jen digitálními dokumenty a digitální skartací v důsledku elektronického úřadování. Práce s veřejnoprávními i soukromoprávními

„producenty cenných papírů – budoucích archiválií“ byla velmi úspěšná. Jsme respektovanými partnery, což se projevuje i na úbytku skladovacích prostor v depozitářích. Nově rekonstruovaný kryt v jižních Čechách pro záložní pracoviště digitálního archivu však nepokryje hlad po prázdných policích. Po přepočítání v rámci řádně ukončené generální inventury jsme docílili téměř 127 běžných km archiválií. Bohužel, jejich velká část není zpracovaná, a to právě ta „mladší“, o níž mají badatelé největší zájem. Náš začarovaný kruh se dále roztáčí – státní správa potřebuje ke svému chodu také novější informace. A nejde pouze o zažité agendy např. státního občanství, které kolegyně a kolegové inovativně zmodernizovali a tudíž i urychlili. Ještě dvacet pět let po změně společenského systému trvá potřeba legislativně se vyrovnávat s minulostí. Nové úkoly tak vyvstaly nejen pro právníky a úředníky, ale i pro archiváře. Bez důkazů to opravdu nejde ani při realizaci zákona o třetím odboji, ani u tzv. církevních restitucí. Nezpracované ovšem neznamená nepůjčované. Pouze to dá větší námahu vyhledat a předložit archivní dokumenty žadateli.

Péče o fyzický stav archiválií je v archivu na velmi dobré úrovni v oblasti preventivní i následné restaurátorské péče. Ve výzkumné oblasti máme čilou spolupráci mezioborovou i mezinárodní. Laťka je nastavena velmi vysoko a je těžké ji udržet. Ale obohacující styk se studenty, stážisty i erudovanými odborníky ze světa to snad dovolí. Výzkumné aktivity jsou ovšem mnohem pestřejší. Odpovídají povinností napříč archivem – v oblasti správy fondů, historiografii i v informačních technologiích. Vědecké výsledky generují pro nás nezanedbatelné mimorozpočtové zdroje, mj. i v investicích, jež se okamžitě vkládají opět do výzkumu. Alespoň v této sféře se potěšitelně rozvíjíme bez otřesů.

V hospodářském zázemí personální změny přispěly k stabilizaci. Přesto důsledky ztráty klíčových kvalitních zaměstnanců v druhé polovině rok 2012 přinesly otřesy v roce 2013 a jejich dozvuky všeho druhu v roce 2014. Snahy získat dobré odborníky jsou brzděny platovými limity. Mzdový objem byl navýšen až ke konci roku, běžné výdaje na provoz pokryly všechny potřeby.

Personální podmínky

Počet systemizovaných míst zůstal nezměněn a další snižování počtu pracovních sil na ministerstvu se nedotklo archivnictví. Změny v roce 2014 souvisely se změnami v projektu Národní digitální archiv. Vynucená nová strategie naplnění cíle směrem k vývoji vlastního informačního systému digitálního archivu si vyžádala dílčí uvolnění prostředků na personál na základě vládního usnesení č. 611 z 9. srpna 2013 k provozu národního digitálního archivu. Ve dvou vlnách bylo přisystemizováno 13 míst technického charakteru a následně došlo ke změnám ve vedení i v jednotlivých pozicích oddělení kontroly

výkonu spisové služby, fondů státní správy po roce 1992 a elektronických dokumentů. Pro předčasné ukončení financování projektu ze strukturálních fondů se z opatrnosti neobsadily všechny nové tabulky, byť digitální archiv od 1. listopadu 2014 vykonává své zákonné povinnosti na dosud pořízených zařízeních a v rekonstruovaných prostorách a je dál budován rozšířeným týmem.

Archiv je strukturován do specializujících se dílčích jednotek, přesto existují činnosti, které jsou vykonávány více odděleními, a odlišení mezi nimi je dáno růzností svěřeného Národního archivního dědictví. Správa fondů a jejich odborné zpracování a zpřístupnění v celé škále vědeckých produktů, se sjednocuje metodikou a rozlišuje specifiky chronologickými, věcnými, jazykovými, paleografickými, diplomatickými aj. Rada archivářů současně vykonává poslání archivního inspektora, poskytuje informace veřejné správě i soukromému sektoru, vyhotovuje rešerše či zabíhá nejen do základního výzkumu v oblasti historie, dějin správy, pomocných věd historických, ale i stále více do informatiky nutné pro další vývoj oboru.

Individuální zvyšování kvalifikace bakalářským, magisterským či doktorským studiem pokračovalo beze změn.

V roce 2014 došlo k několika změnám na vedoucích místech. V I. oddělení byla jmenována zástupkyně vedoucí oddělení od 1. 1. 2015 Mgr. Jitka Křečková. Ve II. oddělení byl ke dni 16. 9. 2014 jmenován vedoucím mgr. Jan Kahuda. V V. oddělení byl ke dni 15. 7. 2014 jmenován vedoucím oddělení PhDr. ing. Milan Vojáček, Ph.D. a v X. oddělení byla vedoucí oddělení jmenována ing. Hana Paulusová, zástupcem ing. Benjamin Bartl.

Celkové množství uložených archiválií

K 31. prosinci 2014 spravoval Národní archiv (dále NA) ve své základní evidenci celkem 1 945 archivních souborů v rozsahu 126 724,15 bm (oproti stavu k 31. prosince 2013 se jedná o nárůst o 21 archivních souborů a 2 459,89 bm). Digitální velikost spravovaných souborů činila 3 424 231,29 MB. Z uvedených 1 945 archivních souborů bylo celkem 1 886 souborů (122 043,83 bm) evidováno jako soubory v přímé péči archivu, 55 souborů (4 640,57 bm) bylo v NA uloženo na základě depozitní smlouvy a 4 archivní soubory NA (39,75 bm) byly na základě smlouvy uloženy mimo archiv. V roce 2014 bylo provedeno celkem 1 603 aktualizací evidenčních listů Národního archivního dědictví (dále též NAD), které se týkaly 899 archivních souborů. 899 aktualizací bylo provedeno prostřednictvím 181 vnějších a 718 vnitřních změn, 707 aktualizací pak přímou editací evidenčních listů.

V základní evidenci NAD archiválií uložených mimo archivy a kulturně vědecké instituce evidoval NA k 31. prosinci 2014 celkem 4 archivní fondy o celkové metráži 9,72 bm.

Do evidence vnějších přírůstků a úbytků bylo zapsáno celkem 181 vnějších změn uskutečněných v roce 2014 (tj. o 10 více než v roce 2013). Celkem bylo evidováno 178 přírůstků (165 přírůstků výběrem a 13 přírůstků delimitací) a 3 úbytky (2 úbytky delimitací a 1 úbytek vydáním celého archivního souboru). Celkem bylo v roce 2014 převzato 948,76 bm archiválií a 10 575 evidenčních jednotek (tj. o 475,2 bm méně a o 155 evidenčních jednotek více než v roce 2013). Celkový úbytek archiválií činil v roce 2014 21,6 bm a 170 evidenčních jednotek.

Ze 178 přírůstků evidovaných v roce 2014 obsahovalo 6 přírůstků rovněž archiválie v elektronické podobě (186 digitálních datasetů a 32 zvukových archiválií), jejichž celková digitální velikost činila 2 002 718,49 MB (v roce 2013 to byly 3 přírůstky a velikost převzatých archiválií činila 4 026 MB).

K 31. prosinci 2014 měl Národní archiv ve své péči celkem 1 národní kulturní památku a 25 archivních kulturních památek.

V oblasti vedení evidence archiválií byla v roce 2014 největší pozornost věnována dokončení generální inventury Národního archivního dědictví 2012–2013. Dalším úkolem, kterému byla v roce 2014 věnována zvýšená pozornost, bylo vymezení a označení vlastnictví archivních souborů v majetku římskokatolické církve, církevních řádů a kongregací v evidenci Národního archivního dědictví podle metodického návodu č. 1/2014 odboru archivní správy a spisové služby ze dne 18. února 2014.

V roce 2014 nebyly provedeny žádné státní kontroly u akreditovaných archivů spadajících do působnosti Národního archivu.

Předarchivní péče a výběr archiválií

Výběr archiválií ve skartačním řízení

V roce 2014 vznikl pouze jeden zcela nový veřejnoprávní původce – Agentura pro zdravotní výzkum. Ve stejném roce došlo k zániku dvou veřejnoprávních původců – Státní rostlinolékařská správa a Národní institut dětí a mládeže MŠMT. Úbytek dalších deseti veřejnoprávních původců souvisí buď s dodatečným zjištěním jejich dřívějšího zániku (Výchovný ústav pro mládež, Nová Role, zrušený v roce 2012) nebo při změně kvalifikace právního charakteru dalších evidovaných původců (např. tři zotavovny Věžeňské služby). Ke konci roku 2014 ubylo tedy z uvedených důvodů v seznamu původců v péči Národního archivu celkem 12 původců. Jejich celkový počet je 308. Tento nejnižší údaj od roku 2006 souvisí jednak s postupným zpřesňováním parametrů určujících samostatnost původců, jednak s vnějším vlivem – redukcí veřejnoprávních institucí ve státní správě v posledním období. Vzhledem k tomu, že část veřejnoprávních původců byla převedena v předchozích letech na základě rozhodnutí odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra do péče jednotlivých

státních oblastních archivů, vykonával Národní archiv předarchivní péči v roce 2014 fakticky u 171 veřejnoprávních původců. Mezi tyto původce náleží i 21 institucí, kde Národní archiv vykonává předarchivní péči pouze u ústředí, zatímco péče u detašovaných a regionálních pracovišť je jen neformálně přenesena na příslušné státní oblastní archivy, prozatím bez formálního rozhodnutí – dokončení této agendy zůstává jako úkol pro rok 2015.

Archiváři oddělení kontroly výkonu spisové služby, fondů státní správy po roce 1992 a elektronických dokumentů provedli v roce 2014 výběr ve skartačním a mimo skartační řízení celkem u 72 veřejnoprávních původců (přibližně stejně jako v letech 2012 a 2013) a sepsali při tom celkem 197 protokolů – to představuje výrazný nárůst oproti posledním čtyřem letům. Výrazný nárůst tohoto ukazatele je zřejmý ze skutečnosti, že se jedná o druhou nejvyšší hodnotu od roku 2004. V předchozích letech se výrazné snižování protokolů mimo skartační řízení ustálilo na počtu 6 protokolů, tedy pouze o jeden více, než v roce 2013.

V roce 2014 byl počet protokolů o výběru mimo skartační řízení pouze o jeden protokol vyšší než v předchozím roce (6 protokolů) a množství vybraných archiválií 34,7 bm je nejvyšší od roku 2009. Naznačuje to, že využívání tohoto způsobu výběru se ustálilo na velmi nízké úrovni ve srovnání se skartačním řízením.

V roce 2014 vybrali archiváři 5. oddělení u celkem 72 veřejnoprávních původců při 191 skartačních řízeních celkem 1 358 bm archiválií, což je absolutně nejvyšší hodnota od roku 2003. Přitom o náročnosti těchto skartačních řízení hovoří 18,4 procentní podíl vybraných archiválií. Toto nápadně zvýšené procento vybraných archiválií napovídá jednak obsahově hodnotnějším navrženým dokumentům, může však také souviset s nižším podílem dokumentů navrhovaných ve skupině „S“ ke zničení.

Positivním jevem je skutečnost, že se opět snížil počet skartačních návrhů, kde se navrhuje pouze dokumenty ke zničení (39 návrhů oproti 54 návrhům v předchozím roce). S tím může souviset další pozitivní jev – nárůst těch případů, kdy původci systematicky využívají trvalé skartační souhlasy a Národnímu archivu hlásí celková množství dokumentů zničených na jejich základě. V roce 2014 zničily touto cestou tři významné instituce 550 bm dokumentů celkem. Naproti tomu se mírně snížil počet návrhů obsahujících pouze dokumenty ve skupině „A“ na počet osmi, tedy opět na průměrnou úroveň, jako v předchozích letech.

Vůbec poprvé od roku 1990 prováděl Národní archiv v roce 2014 skartační řízení u pěti původců, převážně z odvětví dopravy: Drážní inspekce, Správa železniční geodézie Praha, technická ústředna dopravní cesty, Generální finanční ředitelství a Generální inspekce bezpečnostních sborů – u dvou posledně jmenovaných se jedná o nedávno vzniklé instituce.

V roce 2014 neprováděl NA výběr ve skartačním ani mimoskartačním řízení u 102 původců, přičemž u 37 původců z tohoto počtu neprováděl NA výběr od roku 1990. Srovnání s předchozími lety naznačuje, že se tento parametr podařilo stabilizovat na velmi přijatelnou úroveň.

V roce 2014 převzal národní digitální archiv elektronické archiválie na základě předchozího skartačního řízení u 6 původců v péči Národního archivu. Zvláště rozsáhlé a složité konzultace k problematice elektronických spisových služeb se udály především u Ministerstva vnitra, Ministerstva průmyslu a obchodu, Státního fondu životního prostředí, CENIA, Úřadu vlády ČR, Národního institutu pro další vzdělávání, Ministerstva spravedlnosti, Vězeňské služby, Ministerstva financí a dalších institucí. Konzultace zčásti souvisely i s probíhajícími spisovými rozlukami (Národní institut pro další vzdělávání, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo dopravy a Úřad pro civilní letectví). V souvislosti s poškozením soudních spisů požádalo Vrchní státní zastupitelství Národní archiv o odbornou konzultaci k napravení vzniklých škod (ve spolupráci s oddělením péče o fyzický stav archiválií).

Kromě individuálních konzultací u jednotlivých původců zorganizovalo 5. oddělení v roce 2014 dva konzultační semináře pro veřejnoprávní původce zaměřené na problematiku elektronické spisové služby a elektronických skartačních řízení a dalších aktuálních otázek spisové služby. Protože původci projevují o tyto konzultace mimořádný zájem, jsou organizovány podle odvětví – v roce 2014 byly určeny pro původce z odvětví zdravotnictví a zemědělství.

V roce 2014 byla zahájena ve čtyřech případech správní řízení u těch původců, u kterých byly zjištěny závažné nedostatky ve výkonu spisové služby (ztráty dokumentů nebo jejich poškození): u Národního památkového ústavu (zahájeno v roce 2013 a dokončeno v roce 2014), Ministerstva vnitra (2 správní řízení – u sekretariátu ministra a odboru legislativy a koordinace předpisů) a Všeobecné fakultní nemocnice.

V roce 2014 zahájili archiváři 5. oddělení kontrolu výkonu elektronické spisové služby u Národního archivu, bude dokončena v roce 2015. Tato kontrola poslouží jako metodické východisko při provádění kontrol výkonu elektronické spisové služby u dalších veřejnoprávních původců, které plánuje Národní archiv na rok 2015.

5. oddělení připravilo několik metodických a informačních materiálů určených pro veřejnoprávní původce zaměřených na problematiku elektronické spisové služby a elektronického skartačního řízení a aktuální otázky archivní legislativy. Tyto materiály byly převážně uveřejněny na webové stránce.

Výběr archiválií mimo skartační řízení

Rok 2014 přinesl Národnímu archivu zásluhou 6. oddělení 47 přírůstků (168,16 bm a 1767 EJ), z toho 27 přírůstků se vztahovalo k osobním fondům

nebo rodinným archivům (k 26 archivním souborům). Náležel tak k rokům relativně úspěšným. Nejčastější formou přejímky zůstal stejně jako v předchozích letech dar České republiky (32 přejímek). Koupě proběhla pouze ve 2 případech prostřednictvím Komise pro ohodnocování a výkup archiválií. Dále se mezi formami přejímky objevuje delimitace (4 přejímky), skartační řízení (3), nález (3), depozitum jiného subjektu (2) a výběr mimo skartační řízení (1). Celkem 37 přírůstků se vztahovalo k již existujícímu archivnímu souboru. V 10 případech byl na základě přírůstku vytvořen nový archivní soubor.

Do evidence vnějších změn se musel bohužel zaevidovat 1 úbytek, konkrétně fond Švehla Antonín (0,6 bm a 8 EJ). Významný fond vynikajícího politika (mj. předsedy vlády a předsedy Republikánské strany zemědělského a malorolnického lidu) byl poté, co byl ošetřen konzervátory, uložen do vhodných obalů, katalogizován a zmikrofilmován, a poté, co jsme iniciovali a napomohli vydání edice korespondence A. Švehly s T. G. Masarykem, vrácen rodině na její žádost. Ta ocenila péči Národního archivu o archiválie, jež v něm byly uschovány od roku 2004.

Pokračovala spolupráce s politickými stranami a hnutími. Začátkem roku proběhla v rámci generální inventury kontrola archiválií uložených u ODS, KDU-ČSL byla poskytnuta konzultace při pořádání jejich nezpracovaných dokumentů, u ČSSD proběhlo jednání ohledně výstavby nového depozitáře v Hradci Králové, kontaktovali jsme politické hnutí ANO, převzali jsme archiválie Republikánské strany zemědělského a malorolnického lidu. Úspěšně se rozvíjela spolupráce s krajskými organizacemi Čechů žijících v zahraničí. Převzali jsme archiválie od Sokolské župy Švýcarské, Sokola Paříž a Sokola New York (archiv Marie Provazníkové). Na základě rozhovorů s představiteli České Besedy v Záhřebu zprostředkovalo 6. oddělení restaurování plánů budovy České Besedy v restaurátorských ateliérech archivu. V druhé polovině roku se realizovala za přispění Ministerstva zahraničních věcí pracovní cesta Zory Machkové ke krajanům v New Yorku, při které byl realizován průzkum a soupis archiválií Sokola New York a Bohemian Benevolent & Literary Association.

Široce se rozvinula spolupráce s profesními komorami zřízenými zákonem, které byly před nedávnem svěřeny do předarchivní péče 6. oddělení, oddělení pro nestátní fondy Národního archivu. Jedná se o Hospodářskou komoru ČR, u které bylo provedeno skartační řízení, konzultován byl nový skartační plán a před podpisem je smlouva o ukládání archiválií v NA, Komoru auditorů ČR, která s námi konzultovala podrobnosti jejich spisové služby a nové interní směrnice, Českou stomatologickou komoru, u které proběhla skartační řízení a byla podepsána vzájemná dohoda o ukládání archiválií v Národním archivu. Konzultace ve věci spisové služby proběhly u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR, kde byla domluvena příprava příštího skartačního řízení.

Jedním z klíčových úkolů je získávání osobních archivů významných představitelů politického a společenského života. K nim se v loňském roce vztahovalo celkem 27 přírůstků. Z toho se v deseti případech jednalo o nový archivní fond. K cenným akvizicím uplynulého roku patří například archiv křesťanské političky, jedné ze zakladatelek Křesťanské demokratické strany a významné představitelky katolického disentu, Marie Kaplanové, dále pozůstalost spisovatele, novináře a rozhlasového komentátora Františka (Franty) Kocourka nebo přejímky dalších částí osobních archivů někdejšího ředitele Rádia Svobodná Evropa Pavla Pecháčka a osobního tajemníka T. G. Masaryka Antonína Schenka. Z archivů politiků, které byly získány v loňském roce, je možno upozornit na archiv jedné z hlavních postav normalizačního období KSČ Aloise Indry a pozůstalost národohospodářského odborníka Kurta Rozsypala, tvůrce první ekonomické reformy. Převzali jsme rovněž druhou část pozůstalosti někdejšího ministra financí Leopolda Léra, CSc. a zahájili jsme rozsáhlou přejímku písemné pozůstalosti politika KSČ a ministra vlád ČSSR Karla Hoffmanna. Významné přírůstky představují osobní fondy příslušníků československého odboje – Václava Smutného (ruský legionář), Františka Veitla (příslušník 311. čs. bombardovací perutě RAF) a Josefa Holce (příslušník 1. čs. armádního sboru v SSSR). Naše archivní sbírky obohatily i přejímky dalších částí fondů Oldřicha Stránského (vězeň několika nacistických koncentračních táborů a předseda Svazu osvobozených politických vězňů a pozůstalých), Adolfa Vodičky (československý interbrigadista) a Miroslava, Bohuše a Sylvy Šimsových.

Zpracování archiválií

Mezi jednotlivými zpracovatelskými odděleními existují rozdíly dané podstatou spravovaného Národního archivního dědictví. Sjednocení se děje na metodické bázi spočívající na základních principech a metodách historických věd.

V 1. oddělení se zpracovávala pro končící projekt ENArC metadata z fondu Úřad desk zemských. Nadále se katalogizovala badateli velmi žádané vyobrazení erbů z fondu Česká dvorská kancelář. Bylo započato s hrubým tříděním fondu Řád augustiniánů – Velkostatek Stránka. K fondu Knihy židovských familiantů (194 sv.), zdigitalizovaném a opatřeném metadaty již v roce 2013 z prostředků poskytnutých JewishGen, byly přidány další svazky knih židovských familiantů, náhodně objevené v Zemském archivu v Opavě (2 sv.), Moravském zemském archivu v Brně (13 sv.) a v Archivu Židovského muzea v Praze (13 sv.). V zájmu komplexnosti informací a po dohodě s těmito archivy a muzeem byly tyto svazky v roce 2014 v Národním archivu zdigitalizovány, opatřeny metadaty a vyvěšeny na web. Pokračovala také kontrola metadat matričních listin (tzv. prohlášení za mrtva), které jsou součástí fondu Židovských matrik.

Ve 2. oddělení probíhala třetím rokem inventarizace fondu České místodržitelství – všeobecné (sign. 2: provoz úřadů a rozdělení země; sign. 3: statistika; sign. 9–10: Zemský výbor, šlechtické nadace, stavovský archiv; sign. 12: zemědělství, svěřenectví – fideikomisy, lesní odvodňování, vrchnostenské a poddanské záležitosti; sign. 21–25: vysoké školy a nově sign. 26–29: obecné a střední školy. Dokončen a schválen byl dílčí inventář ke knihám a registraturním pomůckám fondu Stavovská zemská pokladna a účtárna Praha. Dle plánu probíhala podrobná inventarizace fondu Staré montanum.

Ve 3. oddělení značná nahlédací agenda a generální inventura nadále odčerpávala pracovní síly jiným směrem. U fondu Úřad říšského protektora (dř. fond SÚ MV ČR č. 114) jsou v současnosti zpracovány signatury uložené v 58 kartonech. V rámci postupně probíhající reinventarizace fondu Okupační vězeňské spisy bylo zpracováno 30 kartoték, 31 knih a 468 kartonů. Průběžně se třídily drobné fondy (resp. dílčí části), jednalo se o fond Policejní ředitelství Praha – kriminální komisariáty a první část přírůstku do Zemského četnického velitelství Praha – bezpečnostního oddělení. Byla dokončena reinventarizace části fondu Zemský úřad Praha – policejní a bezpečnostní záležitosti obsahující sociální podpory rodinám zatčených nacistickými okupanty. V dlouhodobém projektu katalogizace protokolů schůzí vlád z fondu Prezidium ministerské rady je dokončován poslední Katalog a rejstříky k protokolům schůzí 17. československé vlády (červenec 1937 – září 1938).

4. oddělení je vázáno největším počtem žádostí. Na konci roku 2011 a v letech 2012–2014 se tyto závazky mnohonásobně rozšířily o tzv. agendu třetího odboje a v roce 2013 i 2014 byly ještě znásobeny církevními restitucemi. Navzdory všemu se v roce 2014 podařilo navázat na činnosti související se správou a pozvolným zpřístupňováním fondů. Oddělení bylo v minulých letech pověřeno vedením projektu zpracování části fondu Ministerstvo financí II. – prezidium a sekretariát ministra z let 1945–1969. Pokračovalo pořádání písemností sekretariátu a následné slučování dvou paralelních signaturních řad do jedné. Současný stav zpracování je následující: bylo setříděno a zaneseno v databázi 891 knih, 61 kartonů prezidia zpracováno, přepracováno a zaneseno do databáze. Kmenový fond ÚV KSČ – dílčí fond ÚV KSČ – Gustav Husák byl v základní části přepisu do databáze dokončen. Byl zpracován životopis Gustava Husáka pro úvod inventáře, pokračovalo se na zpracování části úvodu týkající se kanceláře a dále na rejstřících. Byly dokončeny práce na pořádání fondu ÚV KSČ – Kancelář tajemníka Miloše Jakeše (1970–1989). Pokračovalo třídění a rozdělování archiválií do samostatných fondů Ministerstvo zahraničního obchodu 1945–1969 a Federální ministerstvo zahraničního obchodu 1969–1992. Ve fondu Federální ministerstvo paliv a energetiky bylo utříděno a inventarizováno 275 kartonů právního oddělení (celkem 622 kartonů). Ve fondu Ministerstvo spravedlnosti 1948–1992 bylo provedeno hrubé

třídění a krabicování fondu pro léta 1948–1968 v rozsahu 325 kartonů. Dále bylo seřazeno abecedně 120 kartonů osobních spisů soudců a byl vytvořen předběžný soupis k 39 kartonům legislativního odboru z roku 1953. 4. oddělení pokračovalo dále v soupisu k fondu Státní soud Praha (rok 1948 dokončen). Obsahuje podrobné údaje o odsouzených včetně délky trestu, složení senátu, souvisejících prokurátorech apod.

5. oddělení přistoupilo k hrubému třídění, někdy i k vnitřní skartaci, adjustování a kompletaci u těch archivních fondů nebo jejich částí, kde se vyskytovaly problémy s jejich využíváním pro výkon státní správy: Úřad vlády ČR, Státní úřad inspekce práce a Český úřad zeměměřičský a katastrální, Nejvyšší kontrolní úřad, Státní plavební správa – pobočka Děčín, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, GFŘ – Vzdělávací zařízení územních finančních orgánů, přehrada Pozlovice. Dále proběhla kompletace přejímek ze správního archivu Ministerstva vnitra – Kancelář ministra z let 1993–2007 a kanceláře náměstků ministra vnitra z let 1993–2007.

V 6. oddělení probíhalo v minimální časové dotaci zpracování fondu Ústřední výbor Československého svazu mládeže. Dalším rokem pokračovaly práce na zpřístupnění složitěho fondu Rodinný archiv toskánských Habsburků (části Leopold II., Ferdinand IV., Ludvík Salvátor a Listiny, zahájeno bylo třídění části Fotografie. Průběžně probíhalo zpřístupňování Sbírký map a plánů, zejména části Sbírká montánních map a plánů a v souvislosti s digitalizací souboru speciálních map 1 : 25 000). Pokračovala inventarizace osobních fondů Tigríd Pavel a Machotka Otakar. Předávací seznam k fondu *Provazníkova Marie* začal být dopracováván do podoby inventáře. V rámci studentské praxe byl zpracován inventář k fondu Švorcová Jiřina, který nyní prochází revizí a doplněním. Studentskou prací je i zcela dokončený inventář fondu Culková Dagmar. Pokračovalo i zpracování dodatků II k fondu Sudetoněmecká strana, dodatků k fondu Spolek pro chemickou a hutní výrobu – Technický sekretariát. Průběžně probíhalo zpracování přírůstků do otevřených sbírek a třídění a soupis přírůstků.

V 8. oddělení, útvaru pro správu foto-, fono- a kinodokumentů byly v roce 2014 ukládány záznamy a reprodukce do databáze Janus následujících archivních souborů: Chalupníček Miroslav, ak. arch, Fotoarchiv ČTK 1919–1938. V přírůstkové Sbírcé gramofonových desek pokračovaly práce na manipulačním seznamu. Bylo pokračováno v externí digitalizaci filmových pásů archivního souboru Ústřední dopravní institut a některých dalších a v ukládání popisných metadat. Celkem bylo takto zpracováno 74 kinematografických děl. I v roce 2014 byla věnována pozornost konverzi *zvukových archiválií* do digitální podoby, a to především z důvodu nestability původního nosiče. Pozornost byla věnována metodice digitalizace a následné úpravě digitalizátů tak, aby byly dobře „čitelné“ a mohly být předkládány badatelům.

Přehled nových archivních pomůcek

Farní sbor Českobratrské církve evangelické Velká Lhota u Dačic, 1767–1987 (1993), inventář, 2013, 38 s., Jitka Křečková – Kateřina Zenklová

Stavovská zemská pokladna a účtárna, 1751–1949 – knihy, dílčí inventář, 2014, 147 s., Markéta Novotná

Culková Dagmar, PhDr. 1920–2004, inventář, 2014, 12 s., Helena Hanušová

Využívání archiválií

Badatelny

V uplynulém roce studovalo ve studovně 1. oddělení 773 badatelů (704 domácích, 69 cizinců), kteří zde vykonali 3 660 badatelských návštěv (3 325 domácích, 335 cizinců). V centrální badatelně Národního archivu v Praze na Chodovci celkem 2 141 badatelů. Z celkového počtu badatelů bylo 303 cizinců. Badatelé uskutečnili celkem 7 331 badatelských návštěv (více o 388, než v roce 2013). V Informačním systému Badatelna bylo zaevidováno celkem 27 593 objednávek. Nejvíce vytěžovaným archivním souborem bylo Policejní ředitelství – Evidence obyvatel – 2 907 objednávek. Druhým nejvytěžovanějším archivním souborem bylo ÚV KSČ – celkem 5 052 objednávek, následují archivní fondy obsahující železniční tematiku (1 748 objednávek). V rámci neformální meziarchivní výpůjční služby se v roce 2014 uskutečnily 3 zápůjčky a 7 výpůjček.

V centrální badatelně bylo pořízeno celkem 549 skenů, 8 694 čb kopií a 283 barevných kopií, 193 kopií mikrofilmů v rámci badatelských zakázek. Pro služební potřebu bylo zhotoveno 15 208 černobílých a 397 barevných elektrografických kopií většinou pro potřeby tisku publikací včetně inventářů. Pro úřední potřebu bylo zhotoveno 1 746 čb elektrografických kopií, z toho 496 ověřených.

Správní činnosti – opisy, výpisy a kopie pro občany, veřejnou správu, soudy, rešerše

V elektronickém systému spisové služby Ginis bylo v roce 2014 přiděleno celkem 5 116 čísel jednacích. Datovou schránkou bylo přijato 2 276 a odesláno 2 407 datových zpráv. Z celkového počtu bylo 1 991 č.j. spisů vyřízeno v režimu správní nahlédací agendy, 254 č.j. spisů se týkalo agendy třetího odboje (zákon č. 262/2012 Sb.) a 1 446 č.j. – majetkových záležitostí (zákon č. 428/2012 Sb.); 231 spisů bylo vyřízeno v rámci agendy badatelské, 60 č.j. bylo odesláno odboru správních činností MV ČR k dohledání osobních údajů (zjištění adresy, data narození, úmrtí), a 3 125 spisů se týkalo ostatních žádostí veřejnosti. Zpracováno bylo celkem 667 placených rešerší, z toho 361 domácím a 306 zahraničním žadatelům. Tyto činnosti v masivní míře zasahují především dvě oddělení archivu, jež spravují archiválie z období let 1918–1992.

Největší zátěž znamenala agenda spojená se zákonem č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. Jejich množství začalo klesat až v průběhu léta a do konce roku 2014 stále přicházely nové, a to ze strany různých organizačních složek Lesů ČR, Státního pozemkového úřadu, Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, ale i církevních institucí (a jejich právních zástupců) a některé byly velmi časově náročné.

Časově náročné jsou také různé další žádosti institucí i soukromých osob o zjištění údajů týkajících se majetku ze zemědělsko-lesnických a hospodářských fondů.

Počet dotazů na zjišťování národnosti a státního občanství se opět zvýšil, patrně s novou legislativou platící od začátku roku 2014. Z hlediska žadatelů se v naprosté většině jednalo o žádosti státních úřadů či orgánů samosprávy. Zvyšoval se i počet osob, které potřebují doložit československé občanství svých předků na základě výsledků sčítání v roce 1930 na Podkarpatské Rusi.

Vyřizování agendy zák. č. 262/2011 Sb. v roce 2014 probíhalo dále již zaběhlým systémem ve shodě s dohodnutými požadavky Ministerstva obrany ČR. Tento postup se osvědčil.

Výstavy

Národní archiv připravil ve dnech 26.–29. září 2014 ve vlastním výstavním sále na Chodovci výstavu originálních archiválií s názvem „Jiří z Poděbrad, husitský král – přítel míru“ u příležitosti pětisetpadesátého výročí tzv. mírového projektu českého krále Jiřího z Poděbrad. Během čtyř dnů, určených pro návštěvy nejširší veřejnosti, navštívilo výstavu cca 2 500 návštěvníků. Poslední den určený pouze profesním kolegům přilákal také nemalé množství osob. Ve dnech 25.–29. dubna 2014 byla dále realizována v prostoru Italského kulturního institutu v Praze výstava „Florence a Toskánsko v Praze. Obrázky a dokumenty z archivu toskánských Habsburků“, tato výstava byla v modifikované podobě přenesena do vstupní haly Národního archivu (zde instalována ve dnech 10. 6. – 29. srpna 2014) a později i na různá místa na Mallorce, kde je instalována dosud. Ve vstupní hale archivu byla dále instalována výstava Archiv Paul (při příležitosti převzetí fotoarchivu Jana Paula jako depozitum Národního archivu (od 140. listopadu 2014 dosud), výstava 230. výročí vzniku stolice pomocných věd historických na pražské univerzitě a 50. výročí ustavení katedry PV-HAS na FF UK (ve dnech 22.–24. října 2014) a putovní výstava Nucená práce pro „bílé zlato“ (od 30. září 2014 dosud).

Probíhaly rovněž přípravné práce související s dalšími plánovanými výstavami (Mistr Jan Hus a jeho svět – 2015, Československo-německé hospodářské vztahy – 2016/2017). Archiválie Národního archivu byly poskytnuty i na řadu dalších výstav.

Oslavy k 550. výročí mírového projektu českého krále Jiřího z Poděbrad 1464–1465, 2. – 4. března 2014 (Polabské muzeum Poděbrady)

Joseph Heintz pinxit: Obrazy rudolfinského malíře pro dvorské bratrstvo Božího těla – originály, repliky, kopie, 2. června – 2. září 2014 (Obrazárna Pražského hradu, Praha)

Otevři zahradou rajskou. Benediktini v srdci Evropy 800–1300, 7. listopadu 2014 – 15. března 2015 (Národní galerie v Praze, Valdštejnská jízdárna, Praha)

Nové kopie královské koruny, 25. června – 31. srpna 2014 (kaple sv. Prokopa, Praskolesy) Nucená práce.

Němci, nuceně nasazení a válka. Mezinárodní putovní výstava. 2. července – 31. října 2014 (letohrádek královny Anny, Praha)

Spolupráce s médii

Média referovala pravidelně o činnosti Národního archivu, např. nových akvizicích, vědeckých výsledcích nebo správních agendách vykonávaných Národním archivem. Z oblasti akvizic registrovala média získání osobního archivu novináře Františka (Franty) Kocourka (Česká televize, Týdeník Rozhlas), nebo deponování maltézske knihovny v Národním archivu. Velkou mediální pozornost vyvolalo vydání nové knihy Jiřího Křesťana Případ Václava Talicha.

Z obecnějších témat byla sledována otázka církevních restitucí a podílu Národního archivu na jejich vyřizování (Respekt) a zpřístupnění osobních údajů dle ustanovení § 37, odst. 11, zákona č. 499/2004 Sb. (Lidové noviny).

V celostátním, regionálním i krajském tisku byla publikována celá řada zpráv o poděbradské i pražské výstavě o Jiřím z Poděbrad. Totéž téma bylo frekventováno též v Regionálním rozhlasu Poděbrady a v Českém rozhlasu.

Exkurze

V 1. oddělení se v roce 2014 uskutečnilo 24 exkurzí, jichž se zúčastnilo celkem 355 návštěvníků, z toho 33 cizinců. V budově na Chodovci zajistilo 8. oddělení ve spolupráci s ostatními odděleními celkem 20 exkurzí s celkovým počtem více než 356 účastníků a s obdobnou skladbou návštěvníků.

Knihovna

Rok 2014 byl pro knihovnu ve znamení přejímek dvou depozit osobních knihoven a přejímky depozita Maltézske knihovny do správy. Nárůst fondu díky objemově velké přejímce Knihovně Maltézske činil přes půl km (přesně 546 bm/26 351 svazků).

V oblasti vědecké a odborné činnosti byla opět velká pozornost věnována průzkumu bohemik – starým tiskům a tiskům 19. a první poloviny 20. století

(a nově i starým rukopisům i nebohemikálního původu). Knihovníci se věnovali ovšem i dalším typům a druhům dokumentů, především pak seriálům a vzácným monografiím a dokumentům veřejného zájmu – úřednímu tisku a oficiálním a administrativním dokumentům speciálně nebo všeobecně zveřejněným. Jedním z výstupů těchto průzkumů je cílené retrospektivní doplňování fondu knihovny Národního archivu o tyto dokumenty nebo jejich komplety v případě seriálových a edičních řad. Informačně významné jsou i tematické (klasické nebo databázové) soupisy těchto dokumentů napříč všemi fondy.

Výsledky byly opět využity pro přípravu podkladů a vlastní zpracování dokumentace pro podání žádosti o poskytnutí dotací v rámci výběrového řízení v programu VISKvyhlášeného Ministerstvem kultury pro rok 2014 a pro rok 2015. V roce 2014 byl přidělen grant v podprogramu VISK 7 – národní program digitalizace dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru. Mohl tudíž pokračovat dlouhodobý projekt Úřední a oficiální seriálové dokumenty republiky Československé a mohla být úspěšně zakončena další etapa. Knihovně byl rovněž přidělen grant v podprogramu VISK 6 – národní program digitálního zpřístupnění vzácných dokumentů Memoriae Mundi Series Bohemica. Realizovala se díky tomu poslední etapa tématu Zámecká knihovna Valdštejnů na zámku v Doksech – signatura A 1-74, knihy a tisky o třicetileté válce ze sběratelství rodu Valdštejnů, které bezprostředně a systematicky navazuje na předcházející projekt digitalizace dokumentů z historicky cenného knihovního fondu Knihovna Valdštejská.

Pokračovaly nebo začaly práce ve fondu a s fondem, a to v záběru těchto dílčích fondů knihovny: Sběrka novin Národního archivu, soupisový fond seriálů, Knihovna profesora V. Kybala, Knihovna prof. Novotného, Knihovna Piařistické koleje na Novém Městě, Knihovna Valdštejská, Knihovna Maltéžská, Knihovna Horký, Knihovna Wehrenfennig, Knih. VZS a další.

Odborná činnost knihovny zaměřená na oborovou bibliograficko-dokumentační činnost a vydávání bibliografických soupisů úzce koresponduje i s ediční činností Národního archivu a s publikační činností pracovníků knihovny. V roce 2014 byly elektronicky vydány čtyři další čísla/ročníky ke čtyřem titulům bibliografických soupisů. Velkým bibliografickým a publikačním počinem roku 2014 bylo pokračování vydávání ročních soupisů bibliografického titulu Bibliografie českého archivnictví, za externí pomoci zpracován a vydán soupis za rok 2008 v aktivním formátu html a ve formátu PDF ve formě elektronické knihy. Dále byly zpracovány, sestaveny a elektronickou formou na webu ve formátech html, PDF, RTF vydány další svazky/čísla dalších titulů bibliografických soupisů Publikační činnost Národního archivu a jeho pracovníků za rok 2013 a Informativní přehled – výběrová bibliografie z archivnictví, pomocných věd historických a příbuzných oborů číslo 35 a Seznam docházejících seriálů do knihovny Národního archivu k 1. 1. 2014.

Vědecký výzkum

Národní archiv, v souladu s předmětem činnosti stanoveným zákonem o archivnictví, dlouhodobou koncepcí rozvoje výzkumu a v neposlední řadě i historickou tradicí starou sto padesát let, pokračoval i v roce 2014 ve svých výzkumných aktivitách.

Archiv provádí vědeckou a výzkumnou činnost v oblasti archivnictví, pomocných věd historických a v příbuzných vědních oborech; plní úkoly ústředního vědecko-výzkumného pracoviště na úseku preventivní péče o archiválie, konzervace a restaurování archiválií, uchovávání a zpřístupňování nových forem nosičů informací, včetně dokumentů v digitální podobě; v této oblasti vykonává funkci odborného, metodického a školicího centra.

Základní výzkum realizuje Národní archiv v souladu se svým oborovým zákonem v oblasti historiografie, sociologie, statistiky, dějin správy a pomocných věd historických.

Aplikovaný výzkum se realizuje především na úseku informatiky, zpřístupňování a péče o fyzický stav archiválií. Jedná se o celý komplex vzájemně spojených otázek, které se rozprostírají též do oblasti bezpečnostního výzkumu a souvisí se základními existenciálními otázkami archiválií, s jejich zabezpečením před zničením, pozměněním i degradací vlivem stárnutí či lidskými faktory. Výzkum pak prorůstá na jedné straně směrem k elektronickým archiváliím, elektronickým spisovým službám, elektronickému úřadování a směřuje k tvorbě národní legislativy a standardizaci. Druhým směrem pak pokračuje k poskytování komfortních služeb uživatelům, váže se na konkrétní cíl strategie zefektivnění fungování veřejné správy a veřejných služeb přiblížením veřejné služby občanovi v oblasti archivnictví a zajištění její maximální dostupnosti a kvality s důrazem na bezpečný a jednoduchý přístup prostřednictvím sítě internetu. Zde je snad lépe mluvit o inovativním potenciálu s prvky aplikovaného výzkumu.

Základní výzkum

Základní výzkum v oblasti archivnictví, pomocných věd historických, dějin správy a historie řešil současně řadu témat dle konkrétní specializace jednotlivých vnitřních jednotek Národního archivu a jednotlivých pracovníků. Výzkum byl částečně podporován i externími zdroji. K nejzávažnějším výsledkům patřily následující projekty a oblasti výzkumu.

Grantový projekt *Korespondence papežského nuncia Cesare Speciana na císařském dvoře v Praze v letech 1592–1598* (Alena Pazderová, GA ČR P405/12/2037). Projekt, který bude ukončen v roce 2015, navazuje na tradiční oblast výzkumu realizovanou ještě předchůdci Národního archivu. Ředitelka pokračovala v roce 2014 ve výzkumu v italských a vatikánských archivech

a knihovnách, účastnila se vědeckých konferencí a připravovala k publikaci dílčí studie.

Grantový projekt Databáze obyvatel Prahy 1850–1918. Demografická analýza vznikajícího velkoměsta (Milan Vojáček, GA ČR P410/10/0509) pokračuje optimalizací vytvořené databáze a dále zpracováním případových studií. Řešitel se zúčastnil vědeckých konferencí, kde byl projekt prezentován.

Grantový projekt Šlechtický archiv c. k. ministerstva vnitra a nobilitační listiny Národního archivu. Kritická edice a databáze (spoluřešitel Pavel Koblasa, GA ČR P410/11/0535) byl ukončen a výsledná publikace představena na slavnostní prezentaci v Rakouském kulturním fóru v Praze.

Česko-bavorský archivní průvodce je projektem v rámci operačního programu přeshraniční spolupráce Cíl 3 Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007–2013 a vznikl na základě spolupráce Státního oblastního archivu v Plzni s Generálním ředitelstvím státních archivů Bavorska. Probíhal v letech 2012–2013 a bude završen konferencí v květnu 2015 ve Státním archivu Amberg.

Grantový projektu GA UK Působení a postavení Ministerstva spravedlnosti v československé justici v letech 1948–1953 probíhá ve spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Karlovy.

Záписы ze schůzí čs. exilové vlády je grantovým projektem řešeným Masarykovým ústavem a Archivem AV ČR, Historickým ústavem AV ČR a Centrem právně-historických studií. Z Národního archivu se na projektu podílí Helena Nováčková. V roce 2014 byl vydán svazek přinášející edici zápisů ze schůzí vlády v prvním pololetí roku 1944.

Soupis pečeti je dalším dlouhodobým projektem Národního archivu. V uplynulých letech byly práce na něj s ohledem na generální inventuru omezeny, nicméně v dalších letech budou práce opět zintenzivněny, mj. i v návaznosti na zahajovaný mezinárodní projekt Community as Opportunity – Creative archives' and users' network, jehož výsledkem by mělo být propojení nově pořízených digitálních reprodukcí pečeti s listinami digitalizovanými v předchozích projektech

Archiv České koruny – bylo pokračováno na přípravě svazku VI/1–2.

Berní rula je dalším projektem, v němž navazuje Národní archiv na činnost svých předchůdců. V současné době je dokončována edice pro Bechyňsko, připravována pro Chrudimsko. Badatelské úsilí Petra Mareše věnované personálnímu obsazení většiny soudu zemského, kmenovému fondu Národního archivu, bylo v roce 2014 završeno jeho disertační prací. Na tématu bude pracovat dále a jeho výsledkem bude publikace s názvem Personální obsazení většiny zemského soudu v Čechách 1542–1620.

Dlouhodobý úkol výzkumu církevních pečeti (Jitka Křečková, Petra Oulíková) byl poněkud narušen ukončením pracovního poměru kol. Oulíkovou. Cílem výzkumu je odborná analýza výskytu pečeti a jejich vývoje jako

nezastupitelného právního ověřovacího prostředku církevních pečetitelů a institucí. Výzkum je zaměřen zejména na pečeti jednotlivých církevních řádů, v první řadě benediktinů. Na ně by v další fázi navázal výzkum pečeti křižovníků a následně premonstrátů.

Komplementárním odborným počinem k výzkumu Milana Vojáčka v problematice politických a hospodářských dějin 19. století a k fondům Národního archivu bylo vydání Pamětní knihy Malče. Jde o kroniku panství Maleč napsanou v letech 1879–1904 správcem statku Václavem Červinkou, a poté doplněnou jeho nástupcem Josefem Sauerem o léta 1904–1929. Kniha je zajímavým pramenem ukazujícím z jiné perspektivy osobnost F. L. Riegra – předního představitele českého politického a kulturního života 2. poloviny 19. století.

Příprava Slovníku představitelů soudní správy v Čechách 1849–1918 byla zahájena již koncem 60. let 20. století Marií Stupkovou. Slovník byl v roce 2014 dokončen a přináší podrobně strukturované biogramy více než pětiset představitelů justiční správy v Čechách v daném období. V delším časovém horizontu lze uvažovat o navazující slovník představitelů finanční správy, popř. přepracování slovníku představitelů politické správy.

Konkrétnější obrysy má výzkum personálního aparátu císařských panství v Čechách v 19. století (Pavel Koblasa, rakouské a maďarské archivy)

Eva Drašarová bude pokračovat v ediční práci na zveřejnění dalších dvou dílů dokumentů k česko-německým vztahům na sklonku existence habsburské monarchie. Navazuje tak na grantový počín, jehož výsledkem se staly před časem, pro léta 1911–1912, první dva svazky knihy *Promarněná šance*. Z fondů domácích i rakouských archivů se připravují léta 1912–1914.

Jan Krlín bude pokračovat ve výzkumu ve Slovinsku, tentokrát se zaměřením na fondy k období I. světové války.

V rámci reciproční cesty do Itálie bude Jan Kahuda pokračovat ve výzkumu zaměřeném na poznání správy majetku toskánské větve habsburského rodu v Čechách a v Toskánsku.

Na předchozí publikace připravované ve spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy a Národním zemědělským muzeem Praha, které se zaměřily na dílo profilových historiků zemědělství, navazuje výbor z díla prof. Ing. Josefa Šmerhy (1912–1986, editoři Jiřina Junčová, Jiří Šouša). Kniha bude doplněna podrobnou biografií Josefa Šmerhy a jeho úplnou bibliografií.

Nadále se plánuje společný projekt s Rakouským státním archivem k roku 2018 – Sto let republik – uspořádání konference, společná edice dokumentů, webová prezentace, cyklus přednášek. Dalším společným rakousko-českým projektem by mohl být výzkum personálních trendů v orgánech státní správy, ale i např. diplomacie. Šlo by o výzkum uplatnění úředníků pocházejících z českých zemí v Rakousku, jejich osudy po roce 1918.

Od roku 2013 Helena Nováčková připravovala k vydání Katalog protokolů ze schůzí 17. československé vlády (21. 7. 1937 – 22. 9. 1938). Jedná se o poslední nezpracovanou vládu z období první Československé republiky. V roce 2015 by tak měla být zakončena vydáním padesátiletá práce mnoha odborných pracovníků na zmíněném tématu.

V roce 2014 byl zpracován a podán návrh tříletého standardního projektu Působení německého agrárního hnutí v meziválečném Československu. Nezáskal však finanční podporu Grantové agentury České republiky. Předkladatel Miroslav Šepták tudíž bude pracovat mimo dotaci.

Pavel Dufek, David Hubený, František Frůka připravují publikaci k *československo-německým hospodářským vztahům* a výstavu ke stejnému tématu. Zároveň se na podzim roku 2016 předpokládá mezinárodní konference k uvedenému tématu ve spolupráci s katedrou hospodářských dějin FF UK a monometrické číslo časopisu Národního archivu *Paginae historiae*.

Ze zdrojů institucionální podpory vědy bude kryto pokračování výzkumu a tvorba hesel Slovníku představitelů okupační správy v Protektorátu Čechy a Morava (Monika Sedláková, Jaroslav Pažout, Zdeňka Kokošková, s rešerší v poválečných materiálech československé justice pomáhá Alena Šimánková). Projekt Nacistická okupační správa v Protektorátu Čechy a Morava a její představitelé je řešen v Národním archivu od roku 2013. Výsledkem projektu bude slovník představitelů německé okupační správy, a to vedoucích úředníků nejvyšších okupačních úřadů, tedy Úřadu říšského protektora v Čechách a na Moravě, od srpna 1943 Německého státního ministerstva pro Čechy a Moravu, a dále všech úředníků, kteří stáli v čele oberlandrátů.

V rámci dřívějšího projektu financovaného Grantovou agenturou České republiky Komunistická strana Československa 1921–1993 vznikla velká monografie. Samostatný svazek Dějiny KSČ 1921–1993. Edice dokumentů připravují Zdeňka Kokošková a Jaroslav Pažout. Je již hotova kolace přepsaných dokumentů, které byly vybrány pro období první republiky, Pražského jara 1968–1969, tzv. normalizace a pro období od pádu komunistického režimu na konci roku 1989 do zániku Komunistické strany Československa v roce 1993 (jde o cca 75 dokumentů, celkem se předpokládá zařazení zhruba 120 dokumentů do edice).

David Hubený s Ivanem Štovičkem dokončují edici dokumentů Písemné zprávy Huberta Ripky Edvardu Benešovi, která bude v létě roku 2015 připravena do tisku.

Dále se budeme věnovat mapování nezpracovaných fondů Ministerstva zemědělství po roce 1945 tak, aby bylo možné následně zahájit zpracování pramenných materiálů. Karolína Šimůnková a Alena Šimánková pokračují v průzkumu fondu Státní soud Praha a souvisejících fondů Státní soud Brno (Moravský zemský archiv v Brně) a Státní soud Bratislava (Státní oblastní archiv

v Bratislavě) a souvisejících státních a generálních prokuratur. Dále byl zahájen průzkum zcela nezmapovaného fondu Ministerstva spravedlnosti (1945–1992).

Odborní pracovníci oddělení správy nestátních fondů pokračují v mapování *vývoje zájmové samosprávy v letech 1948–1990*. Jeho cílem bude postihnouti organizáčního a administrativního vývoje Národní fronty a jednotlivých dobrovolných organizací sdružených v Národní frontě.

Projekt Vytvoření databáze Rodinný archiv toskánských Habsburků (RAT) – fotografie byl zahájen také v roce 2014. Bylo zahájeno zpracování vědeckého katalogu fotografií z fondu RAT s identifikacemi reálií, osob i fotografických technik. Formou vědecké studie bude dále podrobně zpracován historický a obsahový rozbor fotoarchivu.

Miroslav Šepták se ve své odborné a publicistické publikační činnosti věnoval problematice Sudetoněmecké strany a rovněž různým tématům z dějin Rakouska.

Jiří Křesťan publikoval mimo jiné příspěvky týkající se osobnosti Zdeňka Nejedlého. Nejdůležitější výstup roku 2014 představovala jeho monografie *Případ Václava Talicha. K problému národní očisty a českého heroismu*. (Praha, Akropolis 2014, 208 s). Za monografii Zdeněk Nejedlý. Politik a vědec v osamění (Praha – Litomyšl, Nakladatelství Paseka – Národní archiv 2012) obdržel 16. dubna 2014 hlavní cenu Klubu společenských věd (již v předchozím roce za monografii dostal cenu Magnesia Litera v oblasti literatura faktu, získal nominace na udělení Státní ceny za literaturu a Ceny předsedy Grantové agentury ČR, knihu vyhlásila redakce Literárních novin Knihou roku 2013).

V rámci dlouhodobého projektu mapování a záchrany archivního dědictví Čechů v zahraničí a výzkumu bohemik v zahraničních archivech se v roce 2015 uskuteční dvě reciproční cesty – do Švýcarska (Eva Drašarová a Zora Machková) a Chorvatska (Zora Machková). Jestliže v prvním případě půjde o převzetí archiválií Svazu spolků Čechů a Slováků ve Švýcarsku, které budou následně zpřístupněny badatelům a využity k dalším výzkumům, ve druhém případě se jedná o pokračování ve spolupráci s chorvatskou krajanskou komunitou při zpracování archiválií Svazu Čechů v Chorvatsku v Daruvaru a identifikaci a soupisu bohemik ve státních archivech Republiky Chorvatsko. Z prostředků Sokola New York bude hrazena zahraniční cesta Zory Machkové, zaměřená na identifikaci a soupis archiválií tohoto spolku a dalších krajanských spolků v USA.

V roce 2015 bude z prostředků na vědu podpořena zahraniční služební cesta Filipa Pauluse do Slovenského národního archivu v Bratislavě a Státního ústředního báňského archivu v Banské Bystrici. Cílem cesty je výzkum souvislostí mezi Sbírkou map a plánů Národního archivu s mapovými sbírkami obou institucí a identifikace mapových děl delimitovaných na Slovensko.

Roman Štěr přichází se zapojením do projektu multimediálního průvodce Karpatsko-dukelskou operací. Má za cíl seznámit zájemce o tuto problematiku

prostřednictvím internetové stránky s historií Karpatsko-dukelské operace. Vlastní prezentace je pojata interaktivně a to hlavně prostřednictvím vojenských map doprovázených stručným komentářem.

Pracovníci Národního archivu budou pokračovat i v roce 2015 ve vlastní vědecké a publikační činnosti podle své užší specializace. Ediční plán roku 2014 byl dokonce překročen – podařilo se včas předložit k předtiskové přípravě další svazek Berní ruly, edice klíčové pro poznání společenských a hospodářských poměrů v Čechách po třicetileté válce. Úspěšná výstava o mírových návrzích, zahraniční a domácí politice českého krále Jiřího z Poděbrad byla umocněna odbornou publikací a již se připravuje odborná kniha a výstava k šestistému výročí upálení M. Jana Husa. Po úspěšných titulech předchozího roku budou nyní dokončovány více navazující či rozšiřující odborné práce a k tisku budou připravovány publikace i v delším časovém výhledu. Po pozdním odevzdání do tisku se konečně vydá Sborník referátů z 15. semináře restaurátorů a konzervátorů, jež proběhnul před dvěma lety v Olomouci. Obdobný osud sdílel anglicko-český výkladový slovník restaurátorských pojmů Johany Langerové, jenž se konečně dočkal pečlivé lektorace a odborného dopracování. Velmi pozoruhodná se jeví do tisku již odevzdaná biografie zemského historiografa Bedy Dudíka z pera Richarda Mahela. Do neoficiální řady tzv. egodokumentů vydávaných Národním archivem je vhodná editace vzpomínek archiváře a historika Adolfa Ludvíka Krejčíka (1877–1958), zakladatele a prvního ředitele Československého státního archivu zemědělského (Renata Kuprová). Rukopis je uložen v Národním archivě a přináší důležité informace k dějinám naší historiografie a kulturních dějin 2. poloviny 19. století obecně. Souborem Přehled archivních pramenů k problematice vystěhovalectví z českých zemí uložených v Národním archivě se završí důležitá a badatelsky atraktivní oblast výzkumu (Zora Machková, úvod Stanislav Brouček). Unikátní deník Jiřiny Kopoldové (1923–2009), dcery Jana Švermy a Marie Švermové, roz. Švábové, v němž autorka v chronologickém sledu líčí svou účast v čs. armádním sboru v letech 1943–1945, v podobě vědecké edice Aleny Vitákové navazuje též na programové zpřístupňování egodokumentů.

Národní archiv chce nadále udržet vydávání dvou vlastních odborných recenzovaných periodik – pro oblast základního výzkumu *Paginae historiae* (v roce 2012 se realizoval přechod na dvě čísla ročně) a pro aplikovaný výzkum *Sborník Historická fotografie* (ve spolupráci s Technickým muzeem Brno). Jedno z čísel *Paginae* bude v roce 2015 věnováno historickému vývoji Podkarpatské Rusi. Oba časopisy řídí adekvátní redakční rady. Před několika lety se Národní archiv bez jakékoliv personální či finanční pomoci dobrovolně ujal celostátního úkolu vytvořit i retrospektivně oborové dokumentační databáze a vydávat postupně, v elektronické podobě, Bibliografii českého archivnictví a Informativní přehled ze zahraniční oborové literatury. Tento úkol postupuje rychleji díky

dotaci z institucionální podpory. Vydavatelské aktivity jsou organizovány vždy dvouletým edičním plánem archivu.

Aplikovaný výzkum

Aplikovaný výzkum je realizován především v oblasti informatiky a fyzické péče o archiválie. V prvně jmenované oblasti pokračoval konsorciální projekt (Národní knihovna a Národní archiv) Interoperabilita v paměťových institucích (INTERPI) v Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity NAKI řízeného Ministerstvem kultury (kód projektu DF11P01OVV023). Stejně jako v předchozích letech se Národní archiv soustředil na sběr dat pro doplnění datové základny v oblasti geografických entit (historické názvy obcí), korporací (vývoj veřejné správy) a entit dílo/výtvor (liniové stavby). Spolu s Národní knihovnou byly připraveny a k certifikaci předloženy dvě metodiky: Metodika mapování a harmonizace rejstříků, číselníků a řízených slovníků aplikovaných v paměťových institucích a Metodika tvorby znalostního modelu INTERPI. V průběhu roku byly připravovány importy z databáze národních autorit, které vyžadovaly úpravy ve zdrojové datové základně, které prováděla Národní knihovna. Tak bylo zpracováno: 589 764 personálních autorit označujících osoby, 14 635 autorit označujících kombinace jména autora a název jeho díla, 94 782 korporativních záhlaví, 3 489 kombinací korporativních záhlaví a názvů díla, 26 250 geografických autorit, 37 132 autorit akcí, 2 339 autorit unifikovaných názvů.

Pokračovalo pořádání odborných konferencí, seminářů a porad pro původce elektronických dokumentů a v odborných komisích původců (elektronická spisová služba). Zejména jde o domácí pravidelné konference Co po nás zbude a Archivy, knihovny a muzea v digitálním světě.

V uplynulém období jsme spolu s ostatními evropskými národními archivy pracovali na evropském projektu *APEX*, využívajícím a rozvíjejícím evropské archivní standardy. V létě roku 2013 jsme poskytli první data a náš národní manažer (Karel Koucký) připravoval půdu pro zapojení dalších domácích archivů. Projekt již skončil, byla vytvořena jiná právní platforma pro udržitelnost. Financování prozatím není naším úkolem, přesto udržujeme spolupráci a poskytnutá data samozřejmě slouží dál nejširší veřejnosti v globálním měřítku. Tyto aktivity jsou propojeny s dalšími v rámci evropského spolku archivářů ICARUS.

V souvislosti s dlouhodobým ukládáním digitálních archiválií se archiv věnuje aplikovanému výzkumu v této oblasti. K tomu bylo určeno testovací pracoviště národního digitálního archivu a vývoj modulu preservation planing v rámci světových trendů, ale zároveň v souladu s naší legislativou a potřebami našich původců. Realizace projektu Národní digitální archiv (dále též NDA) v Národním archivu představovala sama o sobě, od počátku, zásadní impulz

k metodické a technologické proměně českého archivnictví, jejíž důsledky se konečně projevily a jejíž dosah pro archivní teorii a aplikovaný výzkum bude doznávat ještě dlouho. Uvedení NDA do rutinního provozu ovšem proběhlo jinak, než očekával tým i vedení archivu. Ukončili jsme financování ze strukturálních fondů z důvodu nemožnosti realizovat dle stanoveného harmonogramu výběrové řízení a tudíž hlavní zakázku v podmínkách konkurenčního boje za pomoci zákona o veřejných zakázkách. Využívají se všechny výsledky, včetně rekonstruovaného záložního pracoviště, kapacita je tudíž využitelná na cca dva roky a redundantní řešení se uskutečnilo jen v okleštěném měřítku. Nové, variantní řešení bylo připraveno k rozhodnutí vedení resortu Ministerstva vnitra ČR.

Jsou udržovány úzké kontakty s domácími i zahraničními institucemi, které řeší obdobné otázky. Pracovníci oddělení kontroly výkonu spisové služby, fondů státní správy po roce 1992 a elektronických dokumentů se zúčastnili domácích konferencí CNZ, ISSS, AKM, Seminář západočeských archivářů i podobných odborných akcí v zahraničí (Weimar, Marburg, Hamburg), kde prezentovali výsledky výzkumu a zároveň si vyměňovali zkušenosti. V roce 2015 plánují vystoupení na mezinárodní konferenci Archivierung der Unterlagen aus digitalen Systemen ve Vídni (březen), na ISSS v Hradci Králové (duben) a na CNZ (říjen), kde vystoupí s příspěvky z oblasti auditu a certifikace digitálního archivu.

Dalším problematickým okruhem je efektivní zpřístupnění digitálních archiválií, včetně digitalizovaných, v rámci archivních portálů, ale i dalších specializovaných iniciativ (např. APEX, Monasterium, Bavarica). Zde již spolupracujeme s archivy v německé jazykové oblasti – tj. s německými a rakouskými kolegy. Směřujeme k realizaci platformy pro digitální archivaci a zpřístupnění, která by umožnila pracovní setkávání a výměnu praktických zkušeností v této oblasti.

Na hranice mnoha oborů stojí nově podávaný projekt v Programu bezpečnostního výzkumu České republiky 2015–2020, označený prozatím pracovním názvem Komparace a rizika právní úpravy a bezpečného archivního uložení a využití osobních údajů pro potřeby státu i ve veřejném zájmu. Projekt se zabývá problematikou osobních a citlivých osobních údajů obsažených v archiváliích v rámci sítě českých veřejných archivů, jejich náležitou ochranou, nakládáním s nimi a možnostmi zpřístupňování archiválií obsahujících osobní a citlivé osobní údaje v měnícím se legislativním prostředí. Na podkladě průzkumu archivní praxe v této oblasti v České republice a široce založené srovnávací analýzy legislativních úprav nakládání s archiváliemi obsahujícími osobní a citlivé osobní údaje a jejich zpřístupňování včetně analýzy procesních postupů archivů při naplňování legislativních předpisů v této oblasti ve vybraných zahraničních státech bude realizováno více konkrétních výstupů s dopadem na úpravu praxe českých archivů v této sféře i na adaptování české archivní legislativy.

Prioritou v oblasti výzkumu fyzické péče o archiválie je pětiletý projekt programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity NAKI – Metodika hodnocení vlivu kvality ovzduší na knihovni a archivní fondy (ve spolupráci s Národní knihovnou a Ústavem chemických procesů Akademie věd České republiky). Zabývá se vlivem prachu a aerosolů na archivní dokumenty. V roce 2014 pokračoval dlouhodobý a systematický průzkum znečištění vybraných depozitářů státních okresních archivů korozivními plyny pomocí indikačních Ag/Cu kuponů AAF Technology. Měření probíhalo od prosince 2013 v Lounech a v Trutnově.

V roce 2014 bylo provedeno měření vlivu prachových částic zachycených na celulózové filtry v Knihovně regionálního muzea Teplice a v Národním archivu v Praze – Dejvicích. Jednalo se o vzorky připravené během jarní, letní a podzimní kampaně v roce 2013 a zimní kampaně v roce 2014. Získané výsledky potvrzují závěry předchozích měření ve Zlaté Koruně a Třeboni. V rámci projektu byly také testovány různé typy archivních a knihovních krabic proti vnikání prachu. Odolnost proti vnikání prachu byla zkoušena ve smyslu normy ČSN EN 60529. Krabice byly fixovány v testovací komoře pomocí lanek v poloze odpovídající jejich obvyklému uložení. Prachovou náplní komory byl masstek. Velikost částic je normou definována tak, že musí projít sítím se čtvercovými oky, přičemž jmenovitý průměr drátu síta je 50 μm a jmenovitá velikost oka je 75 μm . Množství mastkového prachu v komoře bylo 2 kg/m^3 . Test byl proveden při teplotě 55 $^{\circ}\text{C}$ a relativní vlhkosti 30 %. Tyto podmínky zabraňují agregaci částic mastku. Doba trvání zkoušky byla 1 hodina.

Národní archiv získal v roce 2011 podporu ze zdrojů Ministerstva vnitra pro vědu a výzkum v bezpečnostní oblasti na výzkumný projekt Zajištění ochrany archivních dokumentů důležitých pro potřeby státu (reg. č. VG20112014054). Projekt byl ukončen v roce 2014. Řešil technologické a ekonomické aspekty bezpečnostního a ochranného snímkování, a je velkým přínosem pro management archivu a metodicky připravuje obor na situaci, kdy bude nutné z finančních důvodů či naprosté nedostupnosti na trhu ukončit analogové řešení. Pozornost projektového týmu byla věnována několika paralelním výzkumným aktivitám. V prvé řadě byl dokončen rozsáhlý zahraniční průzkum na poli ochranné digitalizace a uchovávání digitálního obsahu. Další výzkumnou aktivitou byl plošný průzkum současných možností archivů v oblasti vytváření bezpečnostních kopií archiválií realizovaný na reprezentativním vzorku českých státních archivů. Klíčový význam pro naplňování plánovaných výsledků projektu měla průběžná práce projektového týmu na certifikované metodice zabývající se vytvářením bezpečnostních kopií archiválií v digitální podobě. Po celý rok kontinuálně pokračovala v rámci činnosti projektového digitalizačního pracoviště digitalizace vybraných fondů Národního archivu a Státního oblastního archivu v Praze s cílem alternativním způsobem zabezpečit

do budoucna uchování informační hodnoty významných archiválií obou institucí.

Nově se budeme ucházet spolu s partnery (Vysoké učení technické v Brně, Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, Centrum organické chemie, s. r. o., Ústav chemických procesů Akademie věd České republiky) o tematickou výzkumnou podporu z oblasti bezpečnostního výzkumu pro projekt Pokročilý identifikační element pro rozpoznání archiválií.

Dílčí projektové cíle jsou tři: 1) Experimentální vývoj vhodného a rychlého označování velkého počtu archivovaných listin, u kterých je předpokládáno zvýšené riziko odcizení; 2) Je třeba zdůraznit, že způsob byl již vývojově na bázi základního výzkumu dokončen. Používané elementy jsou z běžného pohledu velmi odolné, k papírovému nebo textilnímu podkladu dobře přilnavé. Testy urychleného stárnutí s vlivem na funkčnost elementů je třeba považovat za vedlejší cíl projektu; 3) Třetí dílčí projektový cíl zahrnuje adaptaci současného detekčního zařízení pro běžné používání v kriminalistické nebo archivní praxi.

V roce 2012 byla zprovozněna technologie hromadné odkyselování BCP C500 (Bückerburgský konzervační proces) za pomoci institucionální podpory vědy. Ve stejnou dobu byl Národní archiv požádán kolegy z Německa o podporu a aktivní účast v nově vzniklé pracovní skupině ISO/TC 046 NP TS De-Acidification of Paper, jejímž úkolem je vypracovat mezinárodní standard ISO pro hodnocení metod hromadného odkyselování. V současné době pracuje řada systémů a metod hromadného odkyselování převážně v Evropě a USA. V roce 2014 byly podrobně diskutovány a formulovány jednotlivé paragrafy. Proběhla dvě setkání členů přípravného týmu – ve Washingtonu a Krakově (tohoto setkání se zúčastnil za archiv Michal Ďurovič). Setkání členů pracovní skupiny ISO/TC46/SC10 pro přípravu mezinárodního standardu ISO 18344 Effectiveness of paper deacidification processes se v roce 2015 uskutečnil ve švýcarském Bernu.

Další významnou část institucionální podpory vědy věnujeme otázkám zpětné konverze z digitální do analogové podoby pro případ bezpečnostních rizik. Pokračujeme v činnostech, definovaných předešlým výzkumem, což je především optimalizace provozu. Tato problematika souvisí i s výše zmíněným výzkumným projektem Zajištění ochrany archivních dokumentů důležitých pro potřeby státu. V minulých letech byla na základě řešení grantového projektu bezpečnostního výzkumu zakoupena z institucionální podpory vědy technologie COM, která umožňuje ukládání digitálních dat, jejichž stabilita a dlouhodobá uchovatelnost nebyla dosud prokázána, do 35mm bezpečnostního mikrofilmu.

V oblasti prevence rizik je důležitá i mezinárodní spolupráce čerpající také ze starších výzkumných projektů, jejichž poznatky dále inovuje. V prvním čtvrtletí roku 2015 se uskutečnil v Berlíně pravidelné zasedání European Working Group on Disaster Prevention, kterého se účastní Michal Ďurovič.

Přírodovědný konzervátorský výzkum v letech 2014–2016 kromě zmíněných výzkumných projektů bude zaměřen na následující okruhy problémů, které tradičně vycházejí z konkrétních potřeb restaurátorské praxe státních archivů:

Konzervace rukopisů poškozených železo-gallovými inkousty. Vývoj technologie restaurování poškozených rukopisů železagallovými inkousty. V roce 2014 se pokračovalo v hledání vhodných způsobů zpevňování poškozeného papíru vlivem koroze inkoustů s využitím nevodné technologie. Proběhlo několik zkoušek aplikace filmu s různými typy japonského papíru na archivní materiál. K této aplikaci byl využíván vakuový vyhřívaný stůl, který zajišťoval rovnoměrné zahřívání filmu a vytvoření kvalitního lepeného spoje.

Stabilizace železagalových inkoustů s použitím metoxymagnesiummethylkarbonátu a tetrabutylamonium bromidu. Historické železo-gallové inkousty způsobují hydrolytickou a oxidační destrukci papírové podložky. Tyto inkousty se v současné praxi stabilizují vodnými roztoky fytátu vápenatého a hydroge-nuhlčitanu vápenatého. Využití nevodných metod zatím nebylo podrobněji studováno.

Příčiny poškození a metody konzervování voskových a šelakových pečeti a olovených bul. Jedním z nedostatků materiálů na bázi včelího vosku, které jsou v současné době používány pro restaurování pečeti, je tendence ke vzniku bílých krystalických výkvětů. Tyto výkvěty jsou tvořeny převážně nenasycenými uhlovodíky, které jsou ve včelím vosku přirozeně obsaženy. V uplynulém roce byla jednak dokončena část práce věnovaná studiu příčin jejich vzniku, jednak bylo dosaženo pokroku při hledání možností omezení tohoto jevu.

Studium vlastností lepidla EVACON-RTM. Toto kopolymerní ethylen-vinylacetátové lepidlo je v současné době nabízeno i pro restaurátorské a knihařské účely, před jeho použitím ve státních archivech České republiky bude nutné laboratorně ověřit jeho vlastnosti a odolnost proti stárnutí. Cílem projektu je nezávislé ověření stability tohoto adheziva a vhodnosti jeho používání při výrobě archivních obalů.

Použití sulfátové buničiny pro doplňování papíru. Práce je zaměřena na použití směsí bělených a nebělených buničin pro doplňování chybějících částí papírových dokumentů. Použitelnost metody bude posouzena na základě výsledků měření změn mechanických, optických a chemických vlastností, ke kterým dochází v průběhu umělého stárnutí.

Konzervace současných i historických fotografických technik. Testování účinnosti dezinfekce a čištění albuminových fotografií. Pro ošetření albuminových fotografií, které jsou napadené živými mikroorganismy, nemohou být použité stejné dezinfekční přípravky jako pro želatinové fotografie. Cílem je najít optimální přípravky a postupy, které by albuminové fotografie nepoškozovaly.

Test fotografické aktivity (PAT). Splnění požadavků testu fotografické aktivity je jedním z kritérií hodnocení kvality obalových materiálů pro dlouhodobou

archivaci fotografických a jiných citlivých dokumentů. Tento test vyhodnocuje chemické interakce materiálů jako je papír, lepenka, plasty, adheziva, inkousty, laky a různé lepicí pásy se stříbroželatinovými fotografiemi, barevnými želatinovými fotografiemi, ink-jetovými tisky, elektrostatickými tisky a podobně. Nebere v úvahu možné fyzikální poškození způsobené slepováním, zapouštěním barviv, migrací adheziv nebo plastifikátorů, ani stabilitu samotných obalových materiálů. Výsledky jsou porovnány se změnami, ke kterým došlo u referenčních vzorků inkubovaných s filtračním papírem. V uplynulém roce byly provedeny nezbytné teoretické i praktické přípravy pro provádění tohoto testu pro stříbroželatinové fotografické materiály ve výzkumné laboratoři Národního archivu.

Vliv nanočástic stříbra a jiných kovů na mikromycety. Mimo plánované úkoly byly testovány přípravky obsahující různé množství nanočástic stříbra a dalších látek (zejména zinku) na mikromycety vyskytující se na archiváliích. Bylo zjištěno, že tento typ přípravků není příliš vhodný pro dezinfekci knih a archiválií, protože způsobuje změnu jejich zabarvení.

Identifikace a analýza fotografického materiálu z fondu Svaz nuceně nasazených byla zahájena v roce 2012 ve spolupráci 6. a 10. oddělení a externího pracovníka. Financován je v rámci institucionální podpory vědy. Cílem projektu je rozbor fondu, reflektující jeho genezi, obsahovou skladbu i analýzu použitých technik při jeho adjustaci s ohledem na budoucí restaurátorské zásahy.

Oddělení péče o fyzický stav archiválií Národního archivu bylo rovněž požádáno kolegy z restaurátorského oddělení Archivu Slovinské republiky v Lublani o pokračování úspěšného workshopu realizovaného v roce 2014, zaměřeného na restaurování fotografií pro restaurátory ze Slovinska. Nový běh by se měl uskutečnit v červnu nebo září roku 2015. Workshop opět povede Blanka Hnulíková. Táž zorganizovala dva workshopy Negativy – historický vývoj, poškození a ukládání pro Státní okresní archiv v Olomouci a pro Státní oblastní archiv v Praze. Workshop s názvem Měkká konzervační vazba jsme pořádali společně s Národní knihovnou.

Inovace

V roce 2014 byl úspěšně splněn projekt Beta Technologické agentury České republiky TB0100MV037 – Agenda státního občanství a možnosti jejího zefektivnění. Celý projekt sestával ze čtyř základních úkolů: digitalizace pilotních zdrojů informací, tvorba specializovaných webových stránek, realizace efektivního poloproduzu a příprava metodického návodu pro zapojené subjekty. Byla vydána certifikovaná metodika týkající se vyřizování státoobčanské agendy ve státních archivech. Metodika a navržené pracovní postupy se již teď běžně využívají ve veřejné správě. Bude publikována ve věstníku Ministerstva vnitra a bude závazná pro všechny subjekty, které se na zmíněné agendě, při níž je třeba dohledávat archivní dokumenty, podílejí.

K technologii koupené před lety z institucionální podpory vědy 3COM se doplňovala navazující zařízení – vyvolávací automat na mikrofilmy, fotoaparát. Investicemi pro budoucnost jsou tiskový stroj s lepičkou, testovací klimatizační komora a dva servery. Průběžně byla doplňována odborná knihovna.

Účast na konferencích a seminářích

Pracovníci archivu se aktivně podílejí na řadě konferencí a seminářů a též je sami organizují. Jejich zaměření kopíruje různé druhy výzkumů v archivu – historiografie, přírodní vědy, informační technologie, aplikační výzkum pro potřeby státní správy.

V únoru 2014 uspořádalo 8. oddělení ve spolupráci s pobočkou ČIS při Národním archivu další z řady seminářů týkajících se problematiky archivace fotografických archiválií a digitalizace. Přednáška Karla Poneše se týkala problematiky digitální obrazové reprodukce a zúčastnilo se jí 185 archivářů, muzejníků a knihovníků (z toho 12 ze Slovenska).

Národní archiv ve svých prostorách každoročně hostí jednodenní konferenci Co po nás zůstane, věnovanou elektronickým agendám ve veřejné správě, elektronickým dokumentům a když z nich něco po čase zůstane, tak i elektronickým archiváliím. Akce bývá bohatě navštívena. Termín se posunul z obvyklého září až na 7. října 2014. Jiří Bernas a Zbyšek Stodůlka podali informace o projektu Národní digitální archiv a o elektronickém skartačním řízení.

Velký informační potenciál má pro paměťové instituce konference Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě. Její 15. ročník se tradičně konal v Národním archivu opět v netradičním, o něco předsunutém termínu 26. – 27. listopadu 2014. Do bohatého programu přispěli M. Šuraba příspěvkem Zpětná vazba uživatelů portálu www.badatelna.eu, a dále řešitelé projektu INTERPI Marie Balíková, Miroslav Kunt, Jana Šubová a Nadežda Andrejčíková. Tito prezentovali svůj výzkum i v tureckém Istanbulu na International congress on management of cultural heritage and cultural memory institutions 16. – 21. září 2014 s vystoupením Interoperability in Memory Institutions in Czechia: INTERMI Project. In URLA 2014 : 2014. Miroslav Kunt se podílel na prezentaci Základních pravidel pro státní oblastní archivy v Zámrsku, Litoměřicích, Plzni a Praze a pro ostatní archivy v Praze a Plzni.

Vše o elektronických dokumentech, elektronických archiváliích a elektronických skartacích je možné se každoročně dozvědět na velkorysém setkávání odborníků v Hradci Králové: Internet v samosprávě a státní správě. Jiří Bernas zde 8. dubna 2014 podal zprávu Aktuální stav projektu NDA, Tomáš Kalina se Zbyškem Stodůlkou pohovořili na téma Vnitřní úřadování v elektronické podobě: chtěné nebo nechtěné dítě? Informace o projektu NDA a elektronickém skartačním řízení sdělila dvojice Jiří Bernas a Zbyšek Stodůlka též na poradě metodiků archivů s Ministerstvem vnitra dne 29. září 2014 v Červené nad

Vltavou. Tíž sdělili svou představu o skartačním řízení dokumentů evidovaných v ESSL na Metodickém dnu Gordic 2014, 11. listopadu 2014 v Praze. Aktuálními otázkami výkonu spisové služby – skartačním řízením se zabýval Zbyšek Stodůlka na Metodické setkání Národního archivu s původci resortu Ministerstva zdravotnictví 25. listopadu 2014, dále na podobném setkání s původci resortu Ministerstva zemědělství 2. prosince 2014. Tíž na poradě ředitelů Státního oblastního archivu v Praze, 11. prosince 2014 referoval o řešení digitálního archivu a provádění skartačních řízení dokumentů evidovaných v eSSL.

Pracovníci oddělení péče o fyzický stav archiválií se v roce 2014 aktivně podíleli na organizování následujících seminářů a workshopů: workshop Měkká konzervační vazba (společně s Národní knihovnou), lektorem byl Karel Křenek; workshop Negativy – historický vývoj, poškození a ukládání (společně se Státním okresním archivem v Olomouci, lektorem byla Blanka Hnulíková; workshop na téže téma a se stejnou lektorkou společně se Státním oblastním archivem v Praze.

Pravidelná jsou setkání národních účastníků evropských projektů. Kolegyně Jitka Křečková a Alena Pazderová podaly přehled o končícím projektu *Aktuel-ler Stand des Projekts ENArC* in ČR, na mezinárodní zasedání ICARUS dne 18. listopadu 2014 v Colmar ve Francii. Zkušenosti Národního archivu České republiky s digitalizací a zpřístupňováním archiválií v rámci mezinárodních projektů sdělila účastníkům tzv. *ENArC Lecture* Jitka Křečková na Generální ředitelství státních archivů ve Varšavě 26. listopadu téhož roku.

Archiváři aktivně vystupovali na odborných setkáních k českým dějinám. Katedra pomocných věd historických a archivního studia filozofické fakulty Univerzity Karlovy, Národní archiv a Archiv hlavního města Prahy spojily své síly k uspořádání konference na počest padesátého výročí obnovení katedry. Akce *Pomocné vědy historické v současné historiografii a archivnictví* se uskutečnila v Národním archivu ve dnech 22. – 24. října 2014. Hostitelskou instituci zastupovali Jan Kahuda s vystoupením Franz Steinsky, první profesor pomocných věd historických na pražské univerzitě a Eva Gregorovičová s tématem *Využití pomocných věd historických v archivní praxi*.

Dne 4. a 5. listopadu 2014 se v Národním archivu konala s podporou odboru archivní správy a spisové služby MV ČR, u příležitosti 60. výročí vzniku jednotné archivní sítě ČR, konference *Archivy školám, archiváři učitelům*, věnovaná především pedagogickým pracovníkům. Konferenci zaštili ministr vnitra a ministr školství a tělovýchovy. Na přípravě konference spolupracovala většina státních a některé specializované archivy ČR. Kromě obecného bloku probíhalo v rámci konference více než 30 workshopů, zaměřených především na představení různých typů archiválií a možností jejich využití při výuce dějepisu. S velkým ohlasem se setkala prezentace on-line portálu a dva genealogické workshopy. Těto dvoudenní konference se zúčastnilo celkem 320 osob.

Za Národní archiv vystoupili David Hubený a Monika Sedláková s příspěvkem Využitelnost archiválií z let 1918–1945 učители a studenty. Viktor Krásenský a Alena Nosková přednesli společný příspěvek Osud deskových maleb Mistra Vyšebrodského oltáře z cisterciáckého kláštera ve Vyšším Brodě ve 20. století, Alena Šimánková spolu s Tomášem Bursíkem (Archiv bezpečnostních složek) vystoupili s příspěvkem Politická perzekuce v archivních souborech Národního archivu a Archivu bezpečnostních složek. Případ Růženy Vackové a případ majora Brykse.

Lenka Matušíková referovala o matrikách židovské náboženské obce v Teplících na mezinárodní konferenci pořádané Židovskou náboženskou obcí v Teplících a Ústavem hospodářských dějin filozofické fakulty Univerzity Karlovy ve Vlastivědném muzeu v Teplících dne 25. dubna 2014. Na mezinárodní vědecké konferenci Dějiny venkova v českých zemích 18. – 20. století. Historiografie, metody, problémy v Muzeu východních Čech Hradec Králové (13. – 14. června 2014) vystoupila Jiřina Juněcová s tématem Agrární historiografie v období I. československé republiky. Jan Kahuda se připravoval na uvažovanou ediční práci příspěvkem Problematika vydávání děl historika Karla Kazbundy se zaměřením na ediční přípravu jeho pamětí (Věda minulosti dnes. Ediční zpřístupňování starších nepublikovaných odborných textů, metoda a praxe, Ústav dějin umění AV ČR a Archiv Národní galerie; Akademické konferenční centrum, 18. listopadu 2014).

Zdeňka Kokošková a Monika Sedláková vybraly bohemikální dokumenty pro velkou mezinárodní putovní výstavu Nucená práce. Němci, nuceně nasazení a válka. Výstava byla vytvořena Nadací pracovníků Buchenwald a Mittelbau-Dora a financována německou nadací EVZ. Byla instalována v letohrádku královny Anny od 2. července do 31. října 2014 a představovala ucelené dějiny nucené práce pro nacistické Německo. Součástí bohatého doprovodného programu byly i tematické přednášky pro školy a veřejnost, na nichž se podílela Zdeňka Kokošková (4. září) s přednáškou Totální nasazení – nucená práce českého obyvatelstva pro německé válečné hospodářství, Monika Sedláková s příspěvkem Pracovně výchovné tábory v Protektorátu Čechy a Morava a Jaroslav Pažout (9. září) s přednáškou Úřady práce v Protektorátu Čechy a Morava a jejich role v procesu nuceného nasazení. Obě účastnice přednesly své téma ještě na závěrečné stejnojmenné konferenci konané 30. října 2014.

Dne 12. března 2014 se konala v Brně mezinárodní konference Období nesvobody 1938–1945, kde vystoupila Monika Sedláková s příspěvkem Arizace židovských protektorátních podniků – dva případy z Brna a David Hubený s referátem Podkarpatorské záležitosti v Protektorátu Čechy a Morava. Dále vystoupil David Hubený na následujících konferencích: 16. – 17. září 2014 v Praze na mezinárodní konferenci Podkarpatská Rus v éře První republiky s referátem Budování československého četnictva na Podkarpatské Rusi

v první polovině dvacátých let; 7. – 8. října 2014 v Praze na konferenci Nezměřené ztráty a jejich zvládnání: Obyvatelstvo evropských velkoměst a I. světová válka s referátem Zajištění bezpečnosti v poválečné Praze; 16. – 17. října 2014 v Užhorodě na mezinárodní konferenci Podkarpatská Rus v letech druhé světové války s referátem Podkarpatská Rus na jednáních československé Státní rady v Londýně; 8. listopadu 2014 ve Slaném na konferenci Bílá místa historie – Slaný a Slánsko ve 20. století s referátem Odbojová činnost a věznění československého důstojníka Karla Prášila a 3. – 4. prosince 2014 v Praze na konferenci Výzkumné trendy a prameny k dějinám průmyslového dělnictva v letech 1938–1948 s referátem Prameny k dějinám průmyslového dělnictva v českých zemích 1938–1948.

Jiří Křesťan pohovořil o zkušenostech se získáváním osobních archivů na mezinárodním semináři Archiwa domowe 12. května 2014 ve Státním archivu Wrocław, Kamieniec Żąbkowicki, Polsko. O vztahu krajanů k Národnímu archivu pak promluvil na mezinárodní konferenci Krajané a čeština, jež se konala pod organizačním zastřešením Koordinačním výborem zahraničních Čechů v Národním muzeu v Praze ve dnech 10. – 12. září 2014.

Mezinárodní vědecké konference Jak psát dějiny velkých měst? Brno 19.–21. listopadu 2014 se účastnil Milan Vojáček s konkrétními výstupy ze svého grantu: Lze vytvořit databázi obyvatel Prahy pro léta 1850–1914? Na již tradičním mezinárodním setkání specialistů Symposium Ludvíka Salvátora Toskánského 18. října 2014 v Brandýse nad Labem reprezentovala archiv Eva Gregorovičová: Oltář a relikviář pro Mallorku. Ludvík Salvátor – Wachsmann – Steinle. Lenka Kločková a Roman Štěr přednesli referát Volyňští Češi ve světle archivních pramenů uložených v Národním archivu na konferenci Podíl volyňských Čechů na vzniku a obnovení Československa pořádané Sdružením Čechů z Volyně a jejich přátel v Praze v Senátu PČR 21. listopadu 2014. R. Štěr měl i samostatný referát Ženy z Volyně v československých vojenských jednotkách na východní frontě. Bohaté aktivity rozvinul i kolega Miroslav Šepták: Politické strany německé menšiny v Československu v meziválečné době. Současný stav bádání a možné perspektivy výzkumu, in: Deutsch ohne Grenzen/Němčina bez hranic, 16. – 18. září 2014, Institut für Tschechisch-Deutsche Areale Studien und Germanistik der Philosophischen Fakultät der Südböhmischen Universität in České Budějovice, Lehrstuhl für Germanistik der Pädagogischen Fakultät der Südböhmischen Universität in České Budějovice, Germanistenverband der Tschechischen Republik; Von der Zollunion bis zu den Römischen Protokollen. Österreichisch-ungarische Beziehungen in den Jahren 1931–1934, in: Von Desintegration zur Integration. Österreich und Ungarn von der Monarchie zur Europäischen Union 1914–2014, 11.–13. November 2014, Fakultät für Mitteleuropäische Studien der Andrassy Universität Budapest, Österreichisches Kulturforum

Budapest, Institut für Neuzeit- und Zeitgeschichtsforschung der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.

Karolína Šimůnková vystoupila s dalšími kolegy z Národního archivu na otevřeném pracovním semináři pořádaném 21. října 2014 Právnickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze na téma Ochrana osobních údajů v archivních fondech podle ustanovení § 37 odst. 11 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů. Karolína Šimůnková, Alena Šimánková, Alena Nosková, Hana Šimánková vystoupily 25. listopadu 2014 na konferenci pořádané Právnickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze na téma Výsledky základního výzkumu v oblasti činnosti Ministerstva spravedlnosti v letech 1948–1953 se zaměřením na legislativní činnost s příspěvkem Ministerstva spravedlnosti ve fondech Národního archivu a Databáze rozhodnutí Státního soudu v Praze.

V roce 2014 jsme připravili na žádost škol dva workshopy pro dvě skupiny dětí/studentů ze základní a střední školy, kteří v rámci projektu Příběhy bezpráví organizovaného Člověkem v tísní zpracovávali téma politické perzekuce na konkrétním osudu osoby z jím blízkého okolí a zároveň se seznamovali s archivem jako paměťovou institucí a jím spravovanými fondy a konkrétním archivním materiálem v dané kauze a práci s ním (workshop vždy obsahuje propedeutickou, heuristickou, narativní a komparativní část, Alena Šimánková).

Pedagogická činnost

Pokračovala výuka dalšího ročníku studentů bakalářského a magisterského studia archivnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy na základě smlouvy mezi Národním archivem a katedrou pomocných věd historických a archivního studia Filozofické fakulty Univerzity Karlovy (předměty Spisová služba, předarchivní péče a výběr archiválií; Seminář ke zpřístupňování archiválií; Archivní provoz a technika a Archivní legislativa). Paralelně pokračovala výuka v Archivním kurzu organizovaném touto katedrou.

Zahraněční služební cesty

V roce 2014 bylo realizováno celkem 41 zahraničních služebních cest (hrazených na základě mezinárodních dohod, z institucionální podpory vědy, z grantových prostředků, z darů nebo zvacími stranami).

Austrálie

Karel Koucký, Jiří Vichta (účast na mezinárodní odborné konferenci iPRES 2014 v Melbourne)

Bosna a Hercegovina

Benjamin Bartl, Dušan Nováček (účast v projektu zahraniční rozvojové spolupráce České republiky „Podpora kapacit Státního archivu Bosny a Hercegoviny“)

Dánsko

Karel Koucký (účast na setkání národních koordinátorů projektu APEx v Kodani)
Alena Pazderová, Jitka Křečková (pracovní setkání výboru ICARUS)

Francie

Alena Pazderová, Jitka Křečková (účast na zasedání konsorcia spolku ICARUS v Colmaru)

Itálie

Alena Pazderová (práce na grantovém projektu Korespondence Cesare Speciana, papežského nuncia na císařském dvoře v Praze v letech 1592–1598 – výzkum v Biblioteca Ambrosiana Milano)

Alena Pazderová (edice nunciatury Cesare Speciana 1592–1598 ve Vatikánském archivu)

Hana Paulusová, Benjamin Bartl (konzultace možnosti využití nejnovějších instrumentálně-analytických technik pro výzkum v oblasti konzervace a restaurování archivních dokumentů a navázání kontaktů a případné spolupráce v této oblasti na univerzitě v Pise)

Eva Gregorovičová, Jan Kahuda (pokračování v průzkumu fondů Státního archivu ve Florencii)

Maďarsko

Blanka Hnulíková (účast na škole restaurování Advanced-level Workshop in Identification and Conservation Strategies for Color and Digital Prints v Budapešti)

Pavel Koblasa (průzkum archivních fondů a sbírek se vztahem k českým zemím, především se vztahem k české šlechtě v budapeštských archivech)

Miroslav Šepták (účast na konferenci Von Desintegration zu Integration? Österreich und Ungarn von der Monarchie zur Europäischen Union 1914–2014 v Budapešti)

Německo

Milan Vojáček, Miroslav Kunt, Zbyšek Stodůlka, Jiří Bernas (účast na 18. sjezdu pracovní skupiny Archivace dokumentů v digitálních systémech ve Výmaru)

Zdeňka Kokošková (výzkum dokumentů k připravovanému slovníku ústřední okupační správy a k přípravě výstavy Československo-německé hospodářské vztahy v dokumentech v Bavorském hlavním státním archivu v Mnichově)

- Zbyšek Stodůlka (účast na 19. Archivwissenschaftliches Kolloquium „Netz werken. Das Archivportal-D und andere Portale als Chance für Archive und Nutzung“ v Marburku)
- David Hubený, František Frňka (výzkum k připravované výstavě a edici dokumentů Československo-německé hospodářské vztahy v berlínských archivech)
- Miroslav Kunt, Milan Vojáček (výzkum korporativních entit z období 1800–1918 v berlínských archivech)
- Pavel Dufek, František Frňka (výzkum k připravované výstavě a edici dokumentů Československo-německé hospodářské vztahy ve Spolkovém archivu v Koblenci)
- Zdeňka Kokošková, Monika Sedláková (výzkum dokumentů k připravovanému slovníku ústřední okupační správy ve Spolkovém archivu v Koblenci)
- Zbyšek Stodůlka (účast na workshopu Uchování PDF – identifikace, validace, opravy v Hamburku)
- Pavel Dufek, František Frňka (výzkum dokumentů k připravované výstavě a edici dokumentů Československo-německé hospodářské vztahy v Bavorském hlavním státním archivu v Mnichově)
- Zdeňka Kokošková, Monika Sedláková (účast na vernisáži výstavy NS-Zwangsarbeit in der keramischen Industrie v muzeu v Mitterteich)
- Zdeňka Kokošková, Monika Sedláková, Jaroslav Pažout (výzkum k připravovanému slovníku ústřední okupační správy)
- Zdeňka Kokošková (vztah zemské správy v Říši a správy v PČM – výzkum v Hlavním státním archivu v Drážďanech)

Polsko

- Jiří Křesťan (účast na mezinárodním semináři Archiwa domowe v Kamienciu Żąbkowickim)
- Jitka Křečková (přednáška – tzv. ENArC-lecture ve Varšavě)

Rakousko

- Jan Kahuda (příprava slovníku soudní správy 1849–1918)
- Miroslav Kunt, Tomáš Kalina, Milan Vojáček, Jan Kahuda (výzkum korporativních entit z období 1800–1918 ve vídeňských archivech)
- Pavel Koblasa (výzkum týkající se císařských rodinných panství a statků)
- Alena Pazderová, Jitka Křečková (účast na mezinárodní konferenci Auf dem Weg zu einer gemeinsamen Identität, Quellen zur Geschichte Mitteleuropas im digitalen Zeitalter ve Vídni)
- Milan Vojáček, Pavel Koblasa (práce na slovníku představitelů justiční správy 1849–1918)

Jan Kahuda, Martin Klečacký, Lucie Ochodková (práce na slovníku představitelů justiční správy 1849–1918)
Eva Drašarová (výzkum k problematice česko-německým vztahům na sklonku monarchie – pokračování v ediční řadě Promarněná šance)

Slovensko

Karolína Šimůnková, Alena Šimánková (komparace stavu a zpracování srovnatelných justičních fondů z druhé poloviny 20. století ve Slovenské republice)

Slovinsko

Jan Krlín (výzkum korporativních entit z období 1848–1918)
Blanka Hnulíková (vedení kurzu restaurování fotografie v Archivu Slovinské republiky)

Spojené státy americké

Zora Machková (zpracování archivu a knihovny Sokol New York a archivu krajské organizace BBLA)

Španělsko

Eva Gregorovičová (účast na vernisáži výstavy v Palma de Mallorca)

Turecko

Miroslav Kunt (účast na konferenci URLA 2014: Management of Cultural Heritage and Cultural Memory Institutions v Istanbulu)

Ukrajina

David Hubený (účast na mezinárodní konferenci a výzkum ve Státním archivu Zakarpatské oblasti v Užhorodu)

Velká Británie

Karel Koucký, Jiří Vichta, Jiří Škabrada (výzkum k projektu Zajištění ochrany archivních dokumentů důležitých pro potřeby státu)

Preventivní péče o archiválie

V rámci zajišťování preventivní péče o archivní fondy průběžně pokračovaly systematické průzkumy fyzického a mikrobiologického stavu archivních fondů dle požadavků správců fondů.

Pokračovaly systematické průzkumy fyzického stavu Sbírký map a plánů, Desek zemských nebo foto-, fono- a kinodokumentů.

V souvislosti s přípravou výstavy Jan Hus a jeho svět byl proveden průzkum fyzického stavu Litoměřického graduálu.

Z finančních prostředků institucionální podpory vědy Národní archiv koupil v roce 2012 technologii hromadného odkyselování C 500 (tzv. Bückeberg Conservation Process – BCP). V roce 2014 bylo technologií hromadného odkyselení BCP C500 připraveno ke konzervaci (číslování stránek, odstraňování kancelářských sponek, drobné opravy) a odkyseleno 52 935 ks archiválií z fondu Archiv Huberta Ripky.

K 31. prosinci 2014 měl Národní archiv ve své péči celkem 1 národní kulturní památku a 25 archivních kulturních památek. Pravidelná prověrka fyzického stavu archivních kulturních památek se uskutečnila ve dnech 1. a 2. prosince 2014, hloubková kontrola listin fondu Archiv České koruny byla provedena ve dnech 10. až 17. prosince 2014 (viz tabulky v závěru Zprávy o činnosti).

Během roku 2014 bylo v NA dezinfikováno celkem 2 142,3 bm archiválií, z toho 29,6 bm archiválií vlastních a 2 112,7 bm z jiných archivů a institucí.

Konzervování a restaurování archiválií

Konzervátorské a restaurátorské práce probíhaly dle dlouhodobého plánu. Systematicky pokračovala i v roce 2014 komplexní příprava na digitalizaci soudních spisů tzv. Státního soudu Praha dle Dohody o spolupráci při konzervaci a restaurování dokumentů zasažených povodněmi v roce 2002 mezi Ministerstvem spravedlnosti a Národním archivem. Obdobně pokračovala spolupráce Národního archivu s Královskou kanonií premonstrátů na Strahově, díky níž jsou systematicky konzervovány listiny a pečete z fondu Řád premonstrátů. Bylo restaurováno a konzervováno 136 kusů pergamenových listin (práce byly hrazeny z rozpočtu Kanonie Premonstrátů na Strahově).

Další konzervátorské a restaurátorské práce probíhaly u následujících fondů: Policejní ředitelství Praha, Svaz nuceně nasazených, Řád augustiniánů, Řád maltézských rytířů, Řád benediktinů Břevnov, České gubernium – listiny, Archiv České koruny, Kapitula vyšehradská, Desky zemské větší, Indikační skici, Ředitelství soukromých a rodinných statků Praha, Rodinný archiv Metternichů, Rodinný archiv toskánských Habsburků, dále řada fotografických a knihovních materiálů.

Digitalizace

Digitalizační práce probíhaly dle koncepce připravené v roce 2003 a seznamu archivních souborů určených k digitalizaci z roku 2009. Digitalizační práce probíhaly opět kombinací digitalizace z vlastních prostředků a v rámci projektů. U projektů šlo zejména o projekt Zajištění ochrany archivních

dokumentů důležitých pro potřeby státu, financovaný z prostředků Programu bezpečnostního výzkumu České republiky v letech 2010–2015 (BV II/2–VS, VG20112014054) a grantový projekt Kartografické zdroje jako kulturní dědictví. Výzkum nových metodik a technologií digitalizace, zpřístupnění a využití starých map, atlasů a glóbulů Historického ústavu AV ČR a Výzkumného ústavu geodetického, topografického a kartografického, V.v.i.

Digitalizační práce (včetně kontroly digitalizátů a zpracování metadat) dále probíhaly u fondů Knihy židovských familiantů, Židovské matriky, Úřad desek zemských, Akta Jednoty bratrské, Berní rula, Ministerstvo vnitra – Šlechtický archiv, Státní soud Praha, KSČ – členská evidence, Sbírká staničních kronik, Komitét pro umožnění studia ruským a ukrajinským studentům v ČSR, Ruské a ukrajinské spolky a organizace, Zemský úřad Praha I.

Informatika

Činnost úseku IT lze rozdělit do dvou základních oblastí: správa IT Národního archivu a realizace projektu Národní digitální archiv. Významným mezníkem v průběhu roku bylo personální rozšíření úseku, a s ním související změny v organizaci 5. oddělení, druhým mezníkem ukončení projektu Národní digitální archiv financovaného z evropských strukturálních fondů. Operativně probíhala správa sítě, interních informačních systémů, intranetového portálu a webových stránek.

Projekt Národní digitální archiv

V rámci projektu Národní digitální archiv byl realizován plán schválený řídicím orgánem a zprostředkujícím subjektem na základě změny projektu ze dne 17. prosince 2013. Dne 18. června 2014 byla dokončena rekonstrukce prostor záložního pracoviště a dne 18. července 2014 byl vydán kolaudační souhlas. Další vývoj projektu poznamenaly komplikace při výběrovém řízení na HW vybavení. Obdobně jako v předchozích případech využili někteří z neúspěšných uchazečů všech zákonných možností a podali návrh k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. S ohledem na uvedené nebylo možno dodržet fixně stanovený časový a finanční harmonogram projektu, a proto byl projekt k 19. září 2014 ukončen. Bohužel to znamenalo i ukončení veřejných zakázek na dodavatele archivního portálu (před podpisem smlouvy) a dodavatele stavby hlavního pracoviště (otevřeny obálky s nabídkami). V následujících týdnech pak proběhly administrativní kroky související s ukončením projektu a uzavřením jeho účetnictví. Projekt byl administrativně a účetně ukončen.

Zajištění úkolů v oblasti digitální archivace

Navzdory ukončení projektu Národní digitální archiv z evropských strukturálních fondů pokračovala realizace digitálního archivu. Byl nainstalován LTP systém Archivematica a vytvořeny aplikace pro příjem vybraných digitálních archiválií (ePřejímky) a jejich uložení (ePříjem). Zapojením dříve vytvořené aplikace eSkartace tak vznikl informační systém umožňující posouzení dokumentů v digitální podobě a uložení těch, které mají trvalou hodnotu. Dne 1. listopadu 2014 byl zahájen zkušební provoz tohoto systému.

Ukládání digitálních dokumentů

Obdobně jako v předchozích letech probíhalo ukládání digitálních a digitalizovaných archiválií. Uloženy byly 2 TB digitálních archiválií a 2 TB digitalizátů.

Zpřístupňování digitalizovaných dokumentů

Byla uzavřena smlouva s provozovatelem portálu www.badatelna.eu a zahájeny kroky k implementaci tohoto systému v Národním archivu.

Prostorová situace archivu, provozní a ekonomické záležitosti

Národní archiv má příslušnost hospodařit s majetkem státu ve třech objektech a je nucen řešit kromě vlastní prostorové situace i dislokaci odboru archivní správy a spisové služby MV, centrály Státního oblastního archivu v Praze a do budoucna i Archivu bezpečnostních složek, optimálně dostavbou v tzv. archivním areálu Chodovec.

Budova na třídě Milady Horákové 133 je využívána 1. oddělením, oddělením fondů samosprávy a státní správy do roku 1848 a církevních institucí a současně odborem archivní správy a spisové služby MV. Prostorové rezervy v objektu postaveném ve třicátých letech minulého století již nejsou žádné. Důvěra církevních institucí v Národní archiv, projevující se přáním přemístit své archivy právě do této budovy, se bude muset řešit přemístěním zbývajících osobních fondů do chodoveckého depozitáře.

Lokalita v jižních Čechách byla vybrána pro umístění záložního pracoviště digitálního archivu. Rekonstrukce byla zahájena v prosinci roku 2013 a dokončena 18. června 2014.

Areál Chodovec je využíván Národním archivem a Státním oblastním archivem v Praze. Depotní část tvoří třináctipodlažní budova ve třech stavebních depotních blocích (dále DB) se 182 sály (dle kolaudace 137 obhospodařuje NA, 45 SOA v Praze). Depoty jsou vybaveny regály (pevné nebo s pojezdem) či

speciálním vybavením (knihovny, mapové depozitáře, depozitáře listin, „foto-, fono- a kinodokumentů“, nosiče elektronických archiválií). Volná kapacita sálů Národního archivu se za rok 2014 opět zmenšila o 2,5 km. Máme trvalý zájem na výstavbě depotního bloku IV v Praze na Chodovci, který bude sloužit Národnímu archivu, Státnímu oblastnímu archivu v Praze a Archivu bezpečnostních složek. Požadavky byly uplatněny do střednědobých plánů financování státních archivů. Další stavba na Chodovci v předpokládané hodnotě 75 mil. Kč bez DPH byla však připravována pouze v podzemí pro hlavní úložiště digitálního archivu. Příprava výstavby centrálního digitálního úložiště byla i z důvodu hospodárnosti koncipována tak, aby na ni kdykoliv mohla navázat nadzemní podlaží jakéhokoliv určení. Tato naděje ovšem skončila s předčasným ukončením financování projektu Národní digitální archiv ze strukturálních fondů Evropské unie, a to ve fázi otevření obálek s nabídkami uchazečů.

Hospodaření se svěřenými prostředky

Národní archiv je ze zákona č. 320/2002 Sb., podle čl. 6 § 18, odst. 1 zřízen jako samostatná organizační složka státu přímo řízená MV ČR. Přidělené rozpočtové prostředky byly použity na nákup energií, materiálu, služeb a zajištění oprav a údržby ve spravovaných objektech. Zvláštní kapitolou v rozpočtu byly finanční prostředky určené účelově v rámci programového financování na realizaci projektu Národní digitální archiv. Projekt byl k 19. září 2014 ukončen. V oblasti výdajů programového financování byla realizována akce „Rekonstrukce systému chlazení – M. Horákové“, dále v posledním čtvrtletí roku začala realizace akce „Rekonstrukce systému chlazení – AA Chodovec“ (dokončení v lednu 2015).

V rámci vlastní činnosti archivu byly získány finanční prostředky do příjmové části státního rozpočtu ve výši 684 tis. Kč. Jednalo se o prodej publikací, zhotovování kopií archiválií a vypracování rešerší.

Publikační činnost pracovníků Národního archivu za rok 2014

(sestavila Kateřina Paulusová)

BACÍLKOVÁ, Bronislava

Assessment of airborne biocontaminants.

In: 11th International Conference Indoor Air Quality in Heritage and Historic Environments. Prague, April 13–16, 2014. Programme, abstracts. [Praha] 2014, s. 27; http://iaq2014.cz/doc/IAQ-2014-program_A4_web.pdf (spoluautoři J. Smolík, L. Mašková, J. Ondrášek, M. Ďurovič, M. Součková)

BARTL, Benjamin

The effect of dust particles on cellulose degradation.

In: Studies in conservation 59, 2014;

<http://www.maneyonline.com/doi/abs/10.1179/2047058414Y.0000000158>

(spoluautoři Ludmila Mašková, Hana Paulusová, Jiří Smolík,
Lenka Bartlová, Petr Vodička)

BARTLOVÁ, Lenka

The effect of dust particles on cellulose degradation.

In: Studies in conservation 59, 2014;

<http://www.maneyonline.com/doi/abs/10.1179/2047058414Y.0000000158>

(spoluautoři Benjamin Bartl, Ludmila Mašková, Hana Paulusová,
Jiří Smolík, Petr Vodička)

BARTŮŠEK, Václav

Benešovští piaristé, Pachtové z Rájova a cítolibská hudební škola. Jiskra 55,
č. 39, 14. 12. 2014, s. 22.

Neznámé doklady ke kultu ctihodného piaristy Gliceria Landrianiho
v Čechách v 18. století. *Paginae historiae* 22/1, 2014, s. 34–43.

Obraz barokní inteligence v kronice benešovských piaristů.

Středočeský sborník historický 39, 2013, s. 5–37.

[Felcman, Ondřej a kol.: Území východních Čech od středověku po raný
novověk. Kapitoly k územně správním dějinám regionu, Nakladatelství
Lidové noviny – Filozofická fakulta UHK. Praha – Hradec Králové 2011,
213 s.]; *Východočeské listy historické* 30, 2013, s. 217–222.

Osobnosti Podlanicka v Biografickém slovníku českých zemí Ep–Fe. Jiskra 55,
č. 26, 2014, s. 18.

P. Veremundus a S. Eusebio – turnovský piarista Josef Durych. Z Českého ráje
a Podkrkonoší 26, 2013, s. 226–234.

Piarista – provinciál P. Gilbertus Burgraf a S. Leopoldo (* 18. 8. 1720
Budeničky u Slaného – †24. 12. 1778 Litomyšl). *Paginae historiae* 22/2, 2014,
s. 256–266.

Piaristické školy ve Strážnici před reformami Marie Terezie. *Jižní Morava* 53,
roč. 50, 2014, s. 72–94.

Podle koho se jmenuje srpen? Významné světové výročí roku 2014 a Ara Pacis
Augustae v Římě. Jiskra 55, č. 30 (14. 8. 2014), s. 16.

Příběh jedné vánoční mše. Jiskra 55, č. 38 (14. 12. 2014), s. 13.

[Sborník vlastivědných prací z Podblanicka 50, 2010, č. 1, 192 s.];
Archivní časopis 64, 2014, s. 95–96.

[Sborník vlastivědných prací z Podblanicka 50, 2010, č. 2, 282 s.];
Archivní časopis 64, 2014, s. 332–333.

Studenti ze Strážnice a okolí na vyšším piaristickém gymnáziu v Litomyšli v 17. a 18. století (do školských reforem Marie Terezie ve školním roce 1777/8). Okolo Strážnice 2014, s. 87–98.

Významný piarista z Vrchotových Janovic. Jiskra 55, č. 28, 14. 7. 2014, s. 23–24.

Osmý div světa. Fenomén gymnázia v Rychnově nad Kněžnou od založení do reformy Marie Terezie s přesahy na začátek 19. století, Oftis. Ústí nad Orlicí 2014, 206 s.

ČADKOVÁ, Iva

Berná rula 6. Kraj Bechyňský II, Národní archiv. Praha 2014, s. 523–872 (spoluautorka Magda Zahradníková).

ČUMLIVSKI, Denko

Do Poděbrad míří skutečný poklad – jedna z nejcennějších listin České republiky. Poděbrad 23, 14. 2. 2014, s. 5

K připravované výstavě „Jiří z Poděbrad, husitský král, přítel míru“ v Národním archivu v Praze. Vídeňské svobodné listy 69, č. 27–32, s. 9.

Výstava „Jiří z Poděbrad, husitský král, přítel míru“ v Národním archivu v Praze. Zpravodaj Čechů a Slováků ve Švýcarsku 47, č. 6, 2014, s. 7–9.

Výstava unikátních dokumentů Národního archivu. Král Jiří politikou žil. Veřejná správa 25, č. 18, 14. 9. 2014, s. 14–17.

Česko-francouzská mírová smlouva z roku 1464 bude na vidění na výstavě v Národním archivu, elektronický zdroj, ČRo Radiožurnál (24. 9. 2014); <http://www.rozhlas.cz/zpravy/historie/zprava/ceskofrancouzska-mirova-smlouva-z-roku-1464-bude-k-videni-na-vystave-v-narodnim-archivu--1400336>

Jiří z Poděbrad, husitský král – přítel míru, Národní archiv. Praha 2014, 120 s.

Jiří z Poděbrad, husitský král – přítel míru, v unikátních dokumentech Národního archivu, 1 kalendář, Národní archiv. Praha 2014.

Vzácná smlouva Jiřího z Poděbrad vystavena – pouze čtyři dny, audiovizuální soubor, ČT 24 Kultura (26. 9. 2014);

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/287168-vzacna-smlouva-jiriho-z-podebrad-vystavena-pouze-ctyri-dny/>

DRAŠAROVÁ, Eva

Akce Chiméra nebo Sisyfos? Počátky prací na přípravě digitálního archivu. Paginae historiae 22/2, 2014, s. 60–73.

Československo-rakouská archivní a spisová rozluka. Archivy ve věčném pohybu, aneb časy se mění (a problémy s nimi). In: Karel Kazbunda, kulturní dědictví a mezinárodní právo. Referáty z vědecké konference konané

ve Státním okresním archivu Semily pro Pekařovu společnost Českého ráje v Turnově. Semily – Turnov 2013, s. 216–243.

Jiří z Poděbrad, husitský král – přítel míru. Diplomat, který předběhl dobu.

Veřejná správa 25, č. 18, 14. 9. 2014, s. 10–13.

Národní archiv v roce 2013. *Paginae historiae* 22/1, 2014, s. 201–235.

Úvodní zamyšlení. *Paginae historiae* 22/2, 2014, s. 11.

DUFEK, Pavel

Nástin průběhu 1. pozemkové reformy na Slánsku. In: *Město a region v dramatickém století. Slaný a Slánsko ve 20. století. Sborník u historické konference. Slaný 2014*, s. 17–36.

Prameny k infrastrukturním stavbám z 20., 30. a 40. let 20. století v Národním archivu. In: *Průmysl – Archiv – Město. Archivy a dokumentace průmyslového dědictví. Sborník příspěvků z 15. konference archivářů České republiky konané ve dnech 3.–5. června 2013 v Ostravě-Vítkovicích. Praha 2013*, s. 237–244.

Ústřední úřady a příprava znění zákona č. 143/1947 Sb., aneb: když už „Lex Schwarzenberg“, tak jiný. *Paginae historiae* 22/1, 2014, s. 169–175.

ĎUROVIČ, Michal

Monitoring of indoor air quality in libraries and archives.

In: 11th International Conference Indoor Air Quality in Heritage and Historic Environments: Prague, Czech Republic, April 13–16, 2014 : programme, abstracts. – [Prague]: Congress Business Travel, [2014], s. 32 (spolautoři M. Kouřil, R. Straka, J. Smolík, L. Mašková)

Assessment of airborne biocontaminants.

In: 11th International Conference Indoor Air Quality in Heritage and Historic Environments. Prague, April 13–16, 2014. Programme, abstracts. [Praha] 2014, s. 27; http://iaq2014.cz/doc/IAQ-2014-program_A4_web.pdf (spolautoři B. Bacílková, L. Mašková, J. Ondrášek, M. Součková)

GOTTFRIED, Libor

Denár Karla Velikého. Posel z Budče 31, 2014, s. 69–70.

Karel IV., Aachener Krone und Böhmisches Krönungsinsignien.

In: *Aachen und Prag – Krönungsstädte Europas. Beiträge des Kulturvereins Aachen – Prag, Bd. IV, 2010–2012*, s. 14–20.

Středověký a nejnovější poutní odznak z Cách. Posel z Budče 31, 2014, s. 70.

GREGOROVICHOVÁ, Eva

L'Archivio familiare degli Asburgo-Lorena a Praga. Struttura, valore documentario, progetti di digitalizzazione. *Quaderni Stefaniani* 33, 2014, s. 145–178.

- Protnutí vědy. Francouzsko-italská expedice za tajemstvím starověkého Egypta. Příspěvek ke kulturní spolupráci. *Paginae historiae* 22/2, 2014, s. 86–114.
- Zámecké sbírky Ludvíka Salvátora – přírodovědecká expozice a nové objevy. Studie a zprávy 3, 2013, s. 172–174.
- Životní kruh. Rodinné události toskánské linie habsbursko-lotrinského rodu na panství Brandýs nad Labem v letech 1861–1866. Studie a zprávy 3, 2013, s. 87–103.

HNULÍKOVÁ, Blanka

- Průzkum fyzického stavu fotografických fondů v Národním archivu. Časopis Národního muzea – řada historická 182, č. 3–4, 2013, s. 17–24.

HUBENÝ, David

- „Boj proti zbytečným souložím“. Stríčky z dějin boje proti prostituci a obchodu s bílým masem na území Československa zejména v působnosti Policejního ředitelství v Praze ve 20. až 40. letech 20. století. In: Sexuální trestné činy včera a dnes. Ostrava 2014, s. 176–184.
- Armáda a Slaný. Budování slánských kasáren v druhé polovině třicátých let 20. století. In: Město a region v dramatickém století. Slaný a Slánsko ve 20. století. Sborník z historické konference. Slaný 2014, s. 53–93.
- [Benda, Jan: Útěky a vyhánění z pohraničí českých zemí 1938–1939, Karolinum. Praha 2013, 542 s.]; *Paginae historiae* 22/1, 2014, s. 273–274.
- K národnostní otázce v Česko-slovenské armádě v letech 1938–1939 a projednávání některých vojenských otázek v Ministerské radě. In: Češi a Němci v meziválečném Československu. Sborník z kolokvia pořádaného Katedrou dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, The European Society for History of Law a Moravským zemským archivem v Brně. Ostrava 2013, s. 92–101.
- Obecní výkonná policie ve Slaném za druhé světové války. In: Město a region v dramatickém století. Slaný a Slánsko ve 20. století. Sborník z historické konference. Slaný 2014, s. 94–105.
- Odbojová činnost a odsouzení plukovníka Františka Konopáska. Rakovnický historický sborník 10, 2013, s. 163–196.
- Otázka budoucí příslušnosti Podkarpatské Rusi za druhé světové války. In: Arkasivski čitanija : materijali IV mižnarodnoji naukoivo-praktičnoji konferenciji : Mikolajiv, 11-12 kvitnja 2014 r. Mikolajiv 2014, s. 48–51.
- [Černý, René: Bratři ve válce. Nové Strašecí 2011, 205 s.]; Rakovnický sborník historický 10, 2013, s. 259–260.
- Snahy o vybudování německé vysoké školy obchodní. *Paginae historiae* 22/1, 2014, s. 104–120.

- Spolek občanů protektorátu vlastních majetek na Slovensku a bývalé Podkarpatské Rusi a jeho působení v letech druhé světové války.
In: *Období nesvobody*. Ostrava 2014, s. 156–164.
- Spolupráce Policejního ředitelství a Rudé armády na zajištění bezpečnosti ve Velké Praze a potlačení kriminality rudoarmějců. *Sborník Archivu bezpečnostních složek* 11, 2013, s. 159–174.
- Vládní delegace na Podkarpatské Rusi jako ukázka (ne)respektování spojenecké smlouvy. In: *Československo-sovětská smlouva 1943*. Praha 2014, s. 105–119.
- Hubert Ripka a jeho vztah k Edvardu Benešovi. In: *Historička československé demokracie. K životnímu jubileu Evy Broklové*. Praha 2014, s. 58–68 (spoluautor Ivan Šťovíček)
- JÍLKOVÁ, Stanislava
Udělování bířmování pražskými světicími biskupy Janem Matoušem Schweibererem a Erasmem Divišem Kriegerem v letech 1779–1792. *Paginae historiae* 22/2, 2014, s. 286–298.
- JUNĚCOVÁ, Jiřina
Dvůr císaře Ferdinanda I. a jeho manželky Marie Anny v Praze. *Paginae historiae* 22/1, 2014, s. 149–160.
- KAHUDA, Jan
Dědictví archivní rozluky. Stopou Karla Kazbundy?
In: Karel Kazbunda, kulturní dědictví a mezinárodní práv. Referáty z vědecké konference konané ve Státním okresním archivu Semily pro Pekařovu společnost Českého ráje v Turnově. *Semily – Turnov* 2013, s. 244–263 (spoluautor Milan Vojáček)
- Ediční poznámka. *Genealogické a heraldické listy* 33, č. 4, s. 19.
[Vojáček, Milan: František Ladislav Rieger a velkostatek Maleč. *Ekonomické zázemí politické činnosti vůdce národa*, Národní archiv. Praha 2013, 230 s.]; *Genealogické a heraldické listy* 34, č. 1, 2014, s. 103–104.
- Gli Asburgo di Toscana all’Istituto Italiano di Cultura a Praga. *Bolletino dell’Istituto Storico Ceco di Roma* 9, 2014, s. 263–265.
- [Hochedlinger, Michael: *Österreichische Archivgeschichte. Vom Spätmittelalter bis zum Ende des Papierzeitalters*, Böhlau – Oldenbourg Verlag. Wien – München 2013, 522 s.]; *Archivní časopis* 64, 2014, s. 108–110.
- Informace o předcích v archivech velkostatků. In: Hásek, Václav a kol.: *Učebnice pro začínající rodopisce*. Praha 2014, s. 84–97.
- Jeden ze „symbolů předbřeznové reakce“ [Chvojka, Michal: Josef Graf Sedlnitzky als Präsident der Polizei- und Zensurhofstelle in Wien

- 1817–1848. Ein Beitrag zur Geschichte der Staatspolizei in der Habsburgermonarchie, Peter Lang. Frankfurt am Main 2010, 416 s.; *Paginae historiae* 22/1, 2014, s. 263–265.
- Josef Kollmann. *Archivní časopis* 64, 2014, s. 290–297.
- Knihy o slavných poštovních stavbách [Urlich, Petr (ed.): *Slavné pošty Čech, Moravy a Slezska*, Foibos Books. Praha 2013, 287 s.]; *Genealogické a heraldické listy* 33, č. 4, 2013, s. 114–115.
- Knihy o toskánských Habsburcích [Gregorovičová, Eva: *Kapitoly z dějin Rodinného archivu toskánských Habsburků*, Národní archiv. Praha 2013, 432 s.]; *Genealogické a heraldické listy* 34, č. 1, 2014, s. 110–111.
- [*Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs* 56, 2011, 809 s.: *Archivpflege & Archivalienschutz*]; *Archivní časopis* 64, 2014, s. 432–434.
- Za Květoslavou Kulířovou. *ČAS v roce 2013. Ročenka České archivní společnosti* 2014, s. 192–193.
- [*Západočeské archivy* 2012, 167 s.]; *Archivní časopis* 64, 2014, s. 100–102.
- Zemřela Mgr. Alexandra Špiritová. *ČAS v roce 2013. Ročenka České archivní společnosti*, s. 189–191.
- Zemřela PhDr. Eliška Čáňová. *Historická demografie* 38, č. 2, 2014, s. 251–254.
90. narozeniny PhDr. Karla Beránka. *Archivní časopis* 64, 2014, s. 312–313.
- Lehr, Stefan: *Němečtí a čeští archiváři v první Československé republice. Příspěvek k jejich vzájemným stavům*. *Archivní časopis* 64, 2014, s. 229–259 (překlad Jan Kahuda).
- Využití modelových situací při výuce archivnictví. *Archivní časopis* 64, 2014, supplementum, s. 187–194 (spoluautor Tomáš Kalina)
- Archivquellen zum Weltkrieg 1914–1918 im Nationalarchiv Prag – Übersicht der wichtigsten Bestände und Teilbestände. In: *Papierkrieg. Quellen zur Geschichte des Ersten Weltkrieges in Archiven Österreichs, Deutschlands und Tschechiens*. Wien 2014, s. 33–52 (spoluautor Milan Vojáček).
- Bibliografie Karla Kazbundy. In: In: Karel Kazbunda, *kulturní dědictví a mezinárodní právo*. Referáty z vědecké konference konané ve Státním okresním archivu Semily pro Pekařovu společnost Českého ráje v Turnově. Semily – Turnov 2013, s. 463–465 (spoluautorka Jitka Bílková)
- Závěrečné slovo. In: Karel Kazbunda, *kulturní dědictví a mezinárodní právo*. Referáty z vědecké konference konané ve Státním okresním archivu Semily pro Pekařovu společnost Českého ráje v Turnově. Semily – Turnov 2013, s. 458–460.

KALINA, Tomáš

Archivní fond Centrum kuponové privatizace jako příklad užití metody vzorkování v Národním archivu. In: *Průmysl – Archiv – Město*.

Archivy a dokumentace průmyslového dědictví. Sborník příspěvků z 15. konference archivářů České republiky konané ve dnech 3.–5. června 2013 v Ostravě-Vítkovicích. Praha 2013, s. 273–279 (spoluautoři Zbyšek Stodůlka, Martin Šisler).

Využití modelových situací při výuce archivnictví. Archivní časopis 64, 2014, supplementum, s. 187–194 (spoluautor Jan Kahuda)

„Náš plán je geniální improvizací“. Formování konceptu československé dvouletky a její rozporné výsledky (1946–1948). Moderní dějiny 22, 2014, s. 189–219 (spoluautor Drahomír Jančík).

Kořistní praxe Rudé armády v Československu v letech 1945–1946. Historický obzor 25, č. 11–12, 2014, s. 265–277 (spoluautor Drahomír Jančík)

KLOČKOVÁ, Lenka

[Hrabica, Zdeněk: Pět válek Ludvíka Svobody, Futura. Praha 2013, 329 s.];
Paginae historiae 22/1, 2014, s. 275–277.

Unikátní materiály novináře Kocourka. Nové informace o životě oblíbeného reportéra, audiovizuální zdroj, Události ČT 1 (23. 8. 2014);

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/214411000100823>

Nově objevené stopy legendárního reportéra. Týdeník Rozhlas 24, č. 43, 2014, s. 16–17 (spoluautor Milan Švihálek)

KOBLASA, Pavel

Česká Olešná a její novodobí majitelé. Rodopisná revue 16, č. 1, 2014, s. 11–12.

České stopy v Banátu. Rodopisná revue 16, č. 3, 2014, s. 18–21.

Dědictví barona Stillfrieda. Rodopisná revue 16, č. 2, 2014, s. 1–3.

Majetkové poměry knížecího rodu Metternich-Winneburg.

Paginae historiae 22/2, 2014, s. 160–173.

Schwarzenbergové v Uhrách. Obnovená Tradice 25, č. 49, 2014, s. 38–39.

Vinořské panství v majetku Černínů z Chudenic. Studie a zprávy 3, 2013, s. 159–162.

Šlechtický archiv c. k. ministerstva vnitra. Erbovní listiny Národního archivu, Státního oblastního archivu v Praze, Archivu hlavního města Prahy (dodatky), Agentura Pankrác. Praha 2014, 1047 s. (spoluautoři Jan Županič, Michal Fiala).

Šedesát let II. oddělení Národního archivu. Stručná historie, přehled archivních fondů 1954–2014, nákl. vl. Praha 2014, 16 s.

KOKOŠKOVÁ, Zdeňka

Zpráva o průběhu 3. etapy programového projektu Beta TA ČR agenda státního občanství a možnosti jejího zefektivnění. Paginae historiae 22/1, 2014, s. 250–252.

Metodický návod k vyřizování státoobčanských žádostí při dohledávání archivních dokumentů v návaznosti na elektronickou spisovou službu. In: Metodický návod k vyřizování žádostí při dohledávání dokumentů v archivech v návaznosti na elektronickou spisovou službu. Praha 2014, s. 21–48 (spoluautoři Lenka Linhartová, Eva Lehečková, Alena Skipalová)

KOUCKÝ, Karel

Mezinárodní konference The Memory of the World in the Digital Age. Digitalization and Preservation. Archivní časopis 64, 2014, s. 45–52 (spoluautor Jiří Vichta).

Zpráva ze služební cesty do Stockholmu. Archivní časopis 64, 2014, s. 38–44 (spoluautoři Tomáš Dvořák, Milan Vojáček)

KRLÍN, Jan

Fond České místopřítelství v Národním archivu v Praze, sg. 2. Zlatá stezka 20, 2013, s. 231–256.

KŘEČKOVÁ, Jitka

Dominikán Benedikt František Hronek, kněz a mučedník 20. století.

Paginae historiae 22/2, 2014, s. 312–320.

Olešná v průběhu dějin, Obec Olešná. Olešná 2014, 239 s.

Das Projekt Monasterium in der Tschechischen Republik.

In: Archive im Verbund. Netzwerke und Kooperationen. Frühjahrstagung der Fachgruppe 8 im Verband deutscher Archivarinnen und Archivare e. V., 13.–15. März 2013 an der Karls-Universität Prag. Leipzig 2014, s. 54–59 (spoluautorka Alena Pazderová).

KŘEŠŤAN, Jiří

„Duše, srdce? Ty jsou jinde“. Zdeněk Nejedlý a poetika katolictví.

Paginae historiae 22/2, 2014, s. 321–330.

„Rok smrti“ očima Zdeňka Nejedlého. Pokus o pohled zevnitř.

In: Osm let po válce. Rok 1953 v Československu. Praha 2014, s. 207–213.

Dva školské zákony 1948 a 1953. In: Děti, mládež a socialismus v Československu v 50. a 60. letech. Opava 2014, s. 27–43.

[Kábová, Hana: Josef Vítězslav Šimák. Jeho život a dílo se zvláštním zřetelem k historické vlastivědě, Společnost pro kulturní dějiny. České Budějovice 2013, 608 s.]; Časopis Matice moravské 132, č. 2, 2013, s. 494–496.

Hovoří Moskva – Moskva hovoří. Československé rozhlasové vysílání ze Sovětského svazu v letech 1939–1945. Paměť a dějiny 8, č. 1, s. 18–29.

[Kuklík, Jan – Němeček, Jan: Od národnostního státu ke státu národností? Národnostní statut a snahy o řešení menšinové otázky v Československu

- v roce 1938, Karolinum. Praha 2013, 450 s.]; Časopis Matice moravské 133, č. 1, 2014, s. 207–209.
- [Suk, Jiří: Politika jako absurdní drama. Václav Havel v letech 1975–1989, Paseka. Praha – Litomyšl 2013, 447 s.]; *Paginae historiae* 22/1, 2014, s. 278–283.
- [Kábová, Hana – Čtvrtník, Mikuláš (eds.): Bylo nebylo. Studie (nejen) k dějinám dějepiscectví, Karolinum. Praha 2012, 339 s.]; *Z Českého ráje a Podkrkonoší* 26, 2013, s. 293–295.
- [Löbl, Karel: Naděje a omyly. Vzpomínky na onu dobu, Academia. Praha 2012, 748 s.]; Časopis Matice moravské 133, č. 1, 2014, s. 165–167.
- [Bílek, Karol: Malé dějiny Sobotecka. Příroda, osobnosti, data, události. Díl 2. Od roku 1850, Město Sobotka. Sobotka 2013, 199 s.]; Časopis Matice moravské 133, č. 1, 2014, s. 222–223.
- [Málková, Iva: František Hrubín. Z archivních fondů, Host – Ostravská univerzita. Brno – Ostrava 2011, 334 s.]; *Soudobé dějiny* 20, č. 4, 2013, s. 687–688.
- [Boštík, Martin – Vosyka, Stanislav – Zemina, Jaromír: Václav Boštík (1913–2005). K stému výročí malířova narození, Arbor vitae ve spolupráci s Regionálním muzeem v Litomyšli. Řevnice 2013, 319 s.]; Časopis Matice moravské 132, č. 2, 2013, s. 576–577.
- [Polášek, Martin: Revizionisté, progresivisté a tradicionalisté. Programové debaty v Československé sociální demokracii v letech 1924–1938, Fakulta sociálních věd UK – Doplněk. Praha – Brno 2013, 227 s.]; *Politologická revue* 20, 2014, s. 214–218.
- [Rechcíg, Miloslav Jr.: Pro vlast. Padesát let Společnosti pro vědy a umění (SVU), Academia. Praha 2012, 563 s.]; Časopis Matice moravské 132, č. 2, 2013, s. 563–564.
- Muž, jehož tvář nebyla vidět. Josef Schieszl. *Literární noviny* 25, č. 3, 14. 3. 2014, s. 22–23 (spoluautor Pavel Křesťan).
- [Nekola, Martin: Petr Zenkl. Politik a člověk, *Mladá fronta*. Praha 2014, 448 s.]; *Securitas imperii* 25, č. 2, s. 353–357.
- [Polášek, Martin – Novotný, Vilém – Perottino, Michel a kol.: Mezi masovou a kartelovou stranou. Možnosti teorie při výkladu vývoje ČSSD a KSČM v letech 2000–2010, *Sociologické nakladatelství*. Praha 2012, 189 s.]; *Soudobé dějiny* 20, č. 4, 2013, s. 688–690.
- [Hamanová, Růžena – Freisleben, Zdeněk: Památník národního písemnictví 1953–2013. The Museum od Czech literature 1953–2013. Das Museum der tschechischen Literatur 1953–2013, red. Tereza Riedlbauchová, Památník národního písemnictví. Praha 2013, 171 s.]; *Archivní časopis* 64, 2014, s. 334–335.
- [Štrougal, Lubomír: Ještě pár odpovědí, *Epocha*. Praha 2011, 200 s.]; *Soudobé dějiny* 20, č. 3, 2013, s. 483–485.

Talichův případ čili Čtěme archiválie pečlivěji. Lidové noviny 27, č. 282, 14. 12. 2014, s. 8.

Ve věži ze slonové kosti v pevnostní hlídce. Básník v historickém kontextu [Galmiche, Xavier: Vladimír Holan, bibliotékář Boha. Praha 1905–1980, Akropolis. Praha 2012, 225 s.]; Soudobé dějiny 21, č. 1–2, 2014, s. 203–208.

[Doubek, Vratislav: Česká politika a [východní] vystěhovalectví 1848–1922, Akropolis. Praha 2012, 135 s.]; Časopis Matice moravské 132, č. 2, 2013, s. 554–556.

„Zdá se, že Talicha budeme muset pověsit“, rozhovor vedla Milena M. Marešová, zvukový záznam (6:18 min), ČRo Vltava (pořad Mozaika); <http://www.rozhlas.cz/mozaika/literatura/zprava/zda-se-ze-talicha-budeme-muset-povesit--1432459>

Národní archiv a krajané, elektronický zdroj;

http://www.zahranicnicesi.com/docs/2014/prispevek_krestan.pdf

Případ Václava Talicha. K problému národní čistoty a českého heroismu, Acropolis. Praha 2014, 206 s.

KUNT, Miroslav

Archivy, badatelé a osobní údaje v archiváliích. Archivní časopis 64, 2014, s. 360–366.

KUPROVÁ, Renata

Konference Dějiny venkova v českých zemích 18.–20. století. Historická demografie 38, č. 2, 2014, s. 235–238 (spoluautorka Barbora Kuprová).

MAHEL, Richard

Beda Dudík a počátky moravské archeologie.

In: Posledních dvě stě let v historii rajhradského kláštera. Brno 2013, s. 49–67.

Beda Dudík und die Anfänge der mährischen Archäologie.

In: Letzte zweihundert Jahre in der Geschichte des Benediktinerklosters in Rajhrad. Brno 2013, s. 55–76.

K počátkům vědecké činnosti rajhradského benediktina a moravského historika Františka Bedy Dudíka (1815–1890). Ke 120. výročí úmrtí historiografa Moravy. Vlastivědný věstník moravský 53, č. 2, 2011, s. 105–119.

Olomoucké kroniky z období třicetileté války v díle moravského historika Františka Bedy Dudíka (1815–1890). In: Problematika historických a vzácných knižních fondů 2010. Sborník z 19. odborné konference, Olomouc 20.–21. října 2010. Olomouc 2011, s. 105–114.

Přes archivní výzkumy k návrhům archivní sítě v Podunajské monarchii.

K některým aspektům činnosti rajhradského benediktina Františka Bedy Dudíka v letech 1850–1874. *Paginae historiae* 22/2, 2014, s. 105–119.

Stanovené státní hranice ve Slezsku mezi podunajskou monarchií a pruským královstvím v letech 1742–1743, s přihlédnutím k Hlučínsku a Opavsku. *Hlučínsko* 3, č. 2, 2013, s. 17–22.

MACHKOVÁ, Zora

A Czech Archivist at the Sokol New York Library. *Český archivář v Sokolu New York*. *Sokol New York Newsletter* 1, 2014, s. 6–7.

[Brom, Bohumír: Spisová a archivní služba ve veřejném a soukromém sektoru, Linde. Praha 2013, 319 s.]; *Paginae historiae* 22/1, 2014, s. 259–260.

[Šimsová, Milena: Svět Jaroslava Šimsy, Eman. Benešov 2013, 620 s.]; *Časopis Matice moravské* 133, č. 1, 2014, s. 209–210.

MAREK, Luboš

Četnická stanice Kamenné Žehrovice za první republiky.

In: *Město a region v dramatickém století. Slaný a Slánsko ve 20. století*.

Sborník z historické konference. Slaný 2014, s. 37–52.

MATUŠÍKOVÁ, Lenka

Sňatková turistika v židovských obcích českého pohraničí v letech 1920–1935.

In: *Židé v Čechách. Sborník příspěvků ze semináře konaného v říjnu 2012 v Trutnově*. Praha 2013, s. 239–256.

Židovské rodiny ve Všeradicích. *Paginae historiae* 22/2, 2014, s. 351–357.

NOVÁKOVÁ, Jana

Seznam docházejících seriálů do knihovny Národního archivu k 1. lednu 2014, *Národní archiv*. Praha 2014, 29 s.

NOVOTNÁ, Markéta

Karlštejnská manská soustava (14.–19. století).

In: Semotanová, Eva – Cajthaml, Jiří a kol.: *Akademický atlas českých dějin*. Praha 2014, s. 123.

[Mareš, Petr: *Soupis přísedících komorního soudu Českého království v letech 1526–1620*, *Národní archiv*. Praha 2013, 195 s.]; *Paginae historiae* 22/1, 2014, s. 255–256.

OULÍKOVÁ, Petra

Pečeti benediktinského kláštera sv. Jiří na Pražském hradě ve středověku.

In: *Ora et labora. Vybrané kapitoly z dějin a kultury benediktinského řádu*. Praha 2013, s. 136–146.

Venceslao Lorenzo Reiner – uno dei piu importanti pittori boemi

[Preiss, Pavel: *Václav Vavřinec Reiner. Dílo, život a doba malíře*

českého baroka 2, Národní galerie v Praze. Praha 2013, s. 605–1199];
Bolletino dell'Istituto Storico Ceco di Roma 9, 2014, s. 234–235.

PAULUSOVÁ, Hana

The effect of dust particles on cellulose degradation.

In: Studies in conservation 59, 2014;

<http://www.maneyonline.com/doi/abs/10.1179/2047058414Y.0000000158>

(spoluautoři Benjamin Bartl, Lenka Bartlová, Ludmila Mašková, Jiří Smolík, Petr Vodička)

PAULUSOVÁ, Kateřina

Archivní knihovny a jejich knihovnické systémy. *Paginae historiae* 22/1, 2014, s. 236–249.

Publikační činnost Národního archivu a jeho pracovníků za rok 2013,

Národní archiv. Praha 2014, e-kniha, 34 s.;

<http://www.nacr.cz/D-knih/bibl-publ.aspx>

PAZDEROVÁ, Alena

Das Projekt Monasterium in der Tschechischen Republik.

In: Archive im Verbund. Netzwerke und Kooperationen. Frühjahrstagung der Fachgruppe 8 im Verband deutscher Archivarinnen und Archivare

e. V., 13.–15. März 2013 an der Karls-Universität Prag. Leipzig 2014, s. 54–59 (spoluautorka Jitka Křečková).

[*Epistulae et acta nuntiorum apostolicorum apud imperátorem 1592–*

1628, tomus IV. Epistulae et acta Antonii Caetani 1607–1611, pars IV

(September 1608 – Junius 1609), ed. Tomáš Černušák. Praha 2013, 471 s.];

Archivní časopis 64, 2014, s. 89–94.

Jak vypadala nunciiova domácnost? Mikrosonda do každodenního života

pražské nunciatury ve 2. polovině 16. století. *Paginae historiae* 22/2, 2014, s. 387–400.

PAŽOUT, Jaroslav

Za psaní dopisů na dva roky do vězení. Případ Jiřího Veselého odsouzeného

v období tzv. normalizace za rozesílání kritických písemností. *Fontes Nissae* 13/1, 2013, s. 82–99.

Dominový efekt. Opoziční hnutí v zemích střední Evropy a pád

komunistických režimů v roce 1989, Ústav pro studium totalitních režimů.

Praha 2013, 423 s. (spoluautor Petr Blažek).

Informační boj o Československo / v Československu (1945–1989),

Ústav pro studium totalitních režimů. Praha 2014, 287 s.

SEDLÁKOVÁ, Monika

Arizace židovských průmyslových a živnostenských podniků v Praze, Brně a Ostravě u pohledu archivních depozitářů. In: Průmysl – Archiv – Město. Archivy a dokumentace průmyslového dědictví. Sborník příspěvků z 15. konference archivářů České republiky konané ve dnech 3.–5. června 2013 v Ostravě-Vítkovicích. Praha 2013, s 245–259.

SKIPALOVÁ, Alena

Metodický návod k vyřizování státoobčanských žádostí při dohledávání archivních dokumentů v návaznosti na elektronickou spisovou službu. In: Metodický návod k vyřizování žádostí při dohledávání dokumentů v archivech v návaznosti na elektronickou spisovou službu. Praha 2014, s. 21–48 (spoluautoři Zdeňka Kokošková, Lenka Linhartová, Eva Lehečková)

STODŮLKA, Zbyšek

Archivní fond Centrum kuponové privatizace jako příklad užití metody vzorkování v Národním archivu. In: Průmysl – Archiv – Město. Archivy a dokumentace průmyslového dědictví. Sborník příspěvků z 15. konference archivářů České republiky konané ve dnech 3.–5. června 2013 v Ostravě-Vítkovicích. Praha 2013, s. 273–279 (spoluautoři Tomáš Kalina, Martin Šisler).

ŠATOCHINOVÁ, Marie

Bibliografie českého archivnictví za rok 2008. Výběrová bibliografie z archivnictví, pomocných věd historických a příbuzných oborů, e-kniha, Národní archiv. Praha 2014, 281 s. (spoluautorka Anna Vindušková); <http://www.nacr.cz/D-knih/bibl-list.aspx>

Informativní přehled. Výběrová bibliografie z archivnictví, pomocných věd historických a příbuzných oborů 35. Praha 2014; <http://www.nacr.cz/D-knih/bibl-inf.aspx>, (spoluautorka Anna Vindušková)

ŠEPTÁK, Miroslav

Bruno Kreisky. Charismatický kancléř Rakouska. Literární noviny 25, č. 5, 2014, s. 23.

Eurovolby mohou dostat rakouské Svobodné na vítěznou vlnu. MF Dnes 25, č. 117, 14. 5. 2014, s. 11.

Komplikovaná hra rakouských lidovců. Demokratický střed 3, č. 4, 2014, s. 18–19.

Německo a Rakousko po eurovolbách. Demokratický střed 3, č. 3, 2014, s. 11–12.

Rakousko před volbami do Evropského parlamentu. Demokratický střed 3, č. 2, 2014, s. 20–21.

Sudetoněmecká strana a parlamentní volby v květnu 1935.

In: Češi a Němci v meziválečném Československu. Sborník z kolokvia požádaného Katedrou dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, The European Society for History of Law a Moravským zemským archivem v Brně. Ostrava 2013, s. 261–270.

The Austrian Welfare State in the interwar era with an emphasis put on the period following the great depression. In: Theory and practice of the welfare state : in Europe in 20th century. Praha 2014, s. 313–329.

Věcná kniha o slovenské otázce v meziválečném období [Vašš, Martin: Slovenská otázka v 1. ČSR (1918–1938). Martin 2011]; *Paginae historiae* 22/1, 2014, s. 268–270.

ŠISLER, Martin

Archivní fond Centrum kuponové privatizace jako příklad užití metody vzorkování v Národním archivu. In: Průmysl – Archiv – Město. Archivy a dokumentace průmyslového dědictví. Sborník příspěvků z 15. konference archivářů České republiky konané ve dnech 3.–5. června 2013 v Ostravě-Vítkovicích. Praha 2013, s. 273–279 (spoluautoři Tomáš Kalina, Zbyšek Stodůlka).

VAŠKO, Pavel

Vzájemná korespondence Václava Vojtíška a Zdeňka Fialy.

Paginae historiae 22/1, 2014, s. 176–197.

Profesor Václav Vojtíšek. Archivářem od monarchie po socialismus, *Academia*. Praha 2014, 261 s.

VINDUŠKOVÁ, Anna

Bibliografie českého archivnictví za rok 2008. Výběrová bibliografie z archivnictví, pomocných věd historických a příbuzných oborů, e-kniha, Národní archiv. Praha 2014, 281 s. (spoluautorka Marie Šatochinová);

<http://www.nacr.cz/D-knih/bibl-list.aspx>

Informativní přehled. Výběrová bibliografie z archivnictví, pomocných věd historických a příbuzných oborů 35. Praha 2014;

<http://www.nacr.cz/D-knih/bibl-inf.aspx>, (spoluautorka Marie Šatochinová)

VOJÁČEK, Milan

„Hledám práci, jakoukoli, zn. Archivář“. Potřebujeme archivnictví jako zvláštní obor studia? Budeme ho potřebovat v budoucnu? *Archivní časopis* 64, 2014, supplementum, s. 169–177.

Archivquellen zum Weltkrieg 1914–1918 im Nationalarchiv Prag – Übersicht der wichtigsten Bestände und Teilbestände.

In: *Papierkrieg. Quellen zur Geschichte des Ersten Weltkrieges in Archiven Österreichs, Deutschlands und Tschechiens*. Wien 2014, s. 33–52 (spoluautor Jan Kahuda).

[Pfaff, Ivan: *Francie a Čechy v Evropě národních států. Francouzská politika F. L. Riegra 1867–1878, Euroslavica*. Praha 2013, 260 s.]; *Paginae historiae* 22/1, 2014, s. 266–267.

Na velkostatku F. L. Riegra, vůdce národa, Národní archiv. Praha 2014, 302 s. Zpráva ze služební cesty do Stockholmu. *Archivní časopis* 64, 2014, s. 38–44 (spoluautoři Tomáš Dvořák, Karel Koucký)

Nizozemský záchranný program Metamorfoze a řízení kvality při digitální konverzi dokumentů historické a kulturní hodnoty. *Archivní časopis* 64, 2014, s. 117–144 (spoluautor Jaroslav Šulc)

Dědictví archivní rozluky. Stopou Karla Kazbundy? In: Karel Kazbunda, kulturní dědictví a mezinárodní právo. Referáty z vědecké konference konané ve Státním okresním archivu Semily pro Pekařovu společnost Českého ráje v Turnově. Semily – Turnov 2013, s. 244–263 (spoluautor Jan Kahuda)

WAAGE, Vladimír

Z historie kamenných cest v Broumovských stěnách. *Stopami dějiny* Náchodska 15, s. 281–300.

ZAHRADNÍKOVÁ, Magda

Berná rula 6. Kraj Bechyňský II, Národní archiv. Praha 2014, s. 523–872 (spoluautorka Iva Čadková).